

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta právnická

DIPLOMOVÁ PRÁCE

DOVOLÁNÍ V TRESTNÍM ŘÍZENÍ

Plzeň 2012

Petra Venclová

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta právnická
Katedra trestního práva

Studijní program: Magisterský (M6805)
Obor: Právo (6805T003/0)

DIPLOMOVÁ PRÁCE

DOVOLÁNÍ V TRESTNÍM ŘÍZENÍ

Autorka: Petra Venclová
Vedoucí práce: JUDr. Petr Kybic Ph.D. (katedra trestního práva)

Plzeň 2012

Prohlašuji, že diplomovou práci na téma „*Dovolání v trestním řízení*“ jsem vypracovala samostatně a použila pouze uvedených pramenů a literatury.

V Plzni, dne 21. 3. 2012

Petra Venclová

Hluboce děkuji váženému JUDr. Petru Kybicovi, Ph.D. za ochotu a vstřícnost
při zpracování diplomové práce.

Obsah:

Úvod	1
1. Dovolání v českém trestním řízení de lege lata	3
1.1. Dovolání jako mimořádný opravný prostředek.....	3
1.2. Základní zásady uplatnitelné v opravném řízení.....	4
1.3. Přípustnost dovolání.....	13
1.4. Dovolací důvody	15
1.5. Řízení o dovolání	28
2. Slovenská právní úprava dovolání.....	37
2.1. Základní charakteristika dovolání	37
2.2. Základní zásady uplatnitelné v opravném řízení.....	38
2.3. Přípustnost dovolání.....	38
2.4. Dovolací důvody	41
2.5. Řízení o dovolání	48
3. Dovolání v českém trestním řízení de lege ferenda.....	58
Závěr	60
Seznam zkratk	62
Seznam použité literatury a pramenů.....	63
CIZOJAZYČNÉ RESUMÉ	66
ENGLISH ABSTRACT	66

Úvod

Diplomová se věnuje dovolání v trestním řízení. Tento mimořádný opravný prostředek bývá v literatuře popisován jako relativně nový, zaveden novelizací trestního řádu zákonem č. 265/2001 Sb. Vzhledem k tomu, že od účinnosti zmíněné novely (1. ledna 2002) uplynulo již skoro 10 let, přichází tato diplomová práce v čase, kdy je již možné poměrně detailně popsat aplikaci dovolání a zhodnotit zdařilost jeho právní úpravy.

Diplomová je rozdělena na dva tématické celky. Úvodní část je popisná a uspořádává doposud publikované informace, týkající se právní úpravy dovolání. V kapitole č. 1, pojednávající o úpravě dovolání *de lege lata* je věnován prostor základní charakteristice dovolání a jeho odlišení od jiných opravných prostředků v trestním řízení. Kapitola popisuje základní zásady trestního řízení, podmínky přípustnosti a důvody dovolání. Podstatná část této kapitoly 1 je věnována řízení o dovolání.

Druhý tématický celek, obsažený v kapitole č. 2, se zabývá komplexní studií právní úpravy dovolání ve Slovenské republice, kde byl v roce 2005 přijat nový trestní řád (zákon č. 301/2005 Z.z., *trestný poriadok*), který do slovenské právní úpravy mimořádných opravných prostředků přinesl podstatné změny.¹ V diplomové práci je provedeno srovnání české a slovenské úpravy dovolání, včetně identifikace konkrétních odlišností jednotlivých právních řádů. V textu, týkajícím se slovenské právní úpravy jsou použity slovenské termíny. Tyto jsou pro přehlednost odlišeny tím, že jsou psány *kurzívou*. Některé části textu této diplomové práce představují překlad slovenské odborné právní literatury. Vzhledem k tomu, že nejde o doslovné citace, ale o překlad, není takový text odlišen uvozovkami a kurzívou, nicméně v poznámce pod čarou je vždy odkázáno na zdroj textu, a to bez poznámky, že jde o překlad.

V návaznosti na předchozí text jsou v kapitole č. 3 předloženy úvahy *de lege ferenda*, ve kterých autorka krátce vyzdvihuje některé odlišnosti slovenského *trestného poriadku*, o jejichž zavedení by se dalo uvažovat i v České republice.

Celý text této diplomové práce je protkaný judikaturou. Úkolem studie judikatury Nejvyššího soudu a Ústavního soudu České republiky, ale i soudů nižších

¹ K těm viz také Ondřej Sekvard: Dovolání ve slovenském trestním řízení v dosavadní praxi, *Trestněprávní revue* 10/2009, s. 313.

stupňů, je identifikace a rozbor nejvýznamnějších rozhodnutí, souvisejících s dovolacím řízením.

1. Dovolání v českém trestním řízení *de lege lata*

Jak již bylo uvedeno v úvodu této práce, dovolání je mimořádný opravný prostředek, kterým subjekty trestního řízení disponují teprve od 1. ledna 2002, kdy vstoupila v účinnost novela trestního řádu zákonem č. 265/2001 Sb. Přípravy této nové úpravy z přelomu tisíciletí byly poznamenány významnými legislativními změnami původního vládního návrhu² zákona. „*Původně mělo dovolání podle představ vlády umožňovat nápravu právních vad rozhodnutí nejen soudu, ale i státního zástupce, který rozhodl ve věci ve druhém stupni*“.³ Právní úpravu dovolání lze charakterizovat jako velmi stabilní, jedinou novelizací byla novela zákonem č. 200/2002 Sb., která jiným způsobem uspořádala dovolací důvody.⁴

1.1. Dovolání jako mimořádný opravný prostředek

Podáním dovolání mohou strany trestního řízení docílit přezkumu pravomocného meritorního rozhodnutí. Přezkoumání pravomocného rozhodnutí je základní charakteristikou, kterou se mimořádné opravné prostředky odlišují od řádných opravných prostředků,⁵ které lze podat proti rozhodnutím, jež zatím právní moci nenabyla. Kromě dovolání (§ 265a a násl. trestního řádu) se řadí k mimořádným opravným prostředkům také stížnost pro porušení zákona (§ 266 a násl. trestního řádu) a obnova řízení (§ 277 a násl. trestního řádu). Srovnání vlastností dovolání s těmito dalšími mimořádnými prostředky je provedeno níže v textu této diplomové práce.

Mimořádný opravný prostředek má tedy své použití tam, kde již rozhodnutí nabylo právní moci, a to nezávisle na tom, zda již byl proveden výkon rozhodnutí. Vzhledem k tomu, že podáním mimořádného opravného prostředku se zasahuje do základních atributů právní moci rozhodnutí, tedy do jeho závaznosti, nezměnitelnosti a vykonatelnosti rozhodnutí, a že takový zásah přináší negativní dopady na právní

² Usnesení vlády č. 1131/2000 z 15.11.2000. Viz SEKVARD, O., *Dovolání*, Knihovnička Orac, Praha 2004, str. 11.

³ Tato úprava byla v legislativních debatách shledána jako způsobující průnik soudní moci do moci výkoné a byla odmítnuta. Viz SEKVARD, O., *Dovolání*, Knihovnička Orac, Praha 2004, str. 11.

⁴ Viz zákon č. 200/2002 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

⁵ Mezi řádné opravné prostředky patří (i) odvolání (§ 245 odst. 1 trestního řádu), kterým lze napadnout každý rozsudek prvního stupně, (ii) stížnost (§ 141 odst. 1 trestního řádu), kterou lze napadnout každé usnesení policejního orgánu a prvostupňová usnesení soudu a státního zástupce, v zákonem stanovených případech, a (iii) odpor proti trestnímu příkazu (§ 314 g odst. 1 trestního řádu), jehož podáním se trestní příkaz ruší a samosoudce nařídí ve věci hlavní líčení. Viz ČÍSAŘOVÁ, D., FENYK, J., GRIVNA, T. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. vyd. Praha: ASPI, 2008, str. 517.

jistotu a stabilitu společenských vztahů dotčených rozhodnutím, je podání a rozhodnutí o mimořádném opravném prostředku považováno za výjimečné opatření.⁶

1.2. Základní zásady uplatnitelné v opravném řízení

Jak u řádných, tak i mimořádných opravných prostředků se uplatní specifické zásady trestního řízení. Těmi jsou (i) revizní princip a princip vázanosti soudu podaným opravným prostředkem, (ii) apelační a kasační princip, (iii) princip *beneficia cohaesionis*, (iv) zákaz *reformationis in peius* a (v) princip, dle kterého lze „*napadnout totéž rozhodnutí určitým opravným prostředkem pouze jednou*“.⁷ Podle důsledku podání opravného prostředku rozlišujeme devolutivní účinek (s dalším členěním na centralizovaný a decentralizovaný)⁸ a suspenzivní účinek.⁹ Tyto specifické principy opravného řízení se u jednotlivých mimořádných (ale i řádných) opravných prostředků uplatní v různé míře. Kromě zmíněných specifických zásad se v dovolacím řízení uplatní rovněž některé zásady obecné, jako je např. zásada rychlosti v trestním řízení a právo na projednání věci v přiměřené lhůtě.¹⁰ K detailnímu výkladu k obecným základním zásadám odkazuje autorka na specializovanou literaturu.¹¹

Pro úplnost autorka poukazuje na fakt, že uspořádání základních zásad se liší autor od autora. Výčet výše byl uveden v inspiraci na výklad Císařové,¹² přičemž

⁶ Viz CÍSAŘOVÁ, D., FENYK, J., GRÍVNA, T. a kol. Trestní právo procesní. 5. vyd. Praha: ASPI, 2008, str. 517.

⁷ Viz CÍSAŘOVÁ, D., FENYK, J., GRÍVNA, T. a kol. Trestní právo procesní. 5. vyd. Praha: ASPI, 2008, str. 516.

⁸ Výjimkou z devolutivního účinku je tzv. autoremedura, což je „[...] zvláštním způsobem vyřízení stížnosti, která je řádným opravným prostředkem v tr. řízení proti usnesení. O stížnosti zásadně rozhoduje nadřízený orgán. A. je tedy výjimkou z obecného devolutivního účinku opravných prostředků a znamená možnost „samoopravy“ vlastního rozhodnutí orgánem, který jej vydal, za podmínky, že bude stížnosti plně vyhověno. Smyslem A. je umožnit rychlé a jednoduché napravení nesprávnosti, na niž byl orgán, který rozhodnutí vydal, opravným prostředkem upozorněn. [...]“, viz HENDRYCH, D. a kol., Právnícký slovník, Praha 2009, dostupný na <<http://www.beck-online.cz>>.

⁹ Viz CÍSAŘOVÁ, D., FENYK, J., GRÍVNA, T. a kol. Trestní právo procesní. 5. vyd. Praha: ASPI, 2008, str. 522 - 516.

¹⁰ K těm detailně např. GRÍVNA, T. v FENYK, J., *Poceta Dagmar Císařové k 75. narozeninám*, LexisNexis CZ, 1. vydání 2007, str. 17 a násl.

¹¹ Pro srovnání lze doporučit i starší literaturu, např. NETT, A., ZEŽULOVÁ, J., VLČEK, E., DRAŠTÍK, A., Trestní právo procesní (Obecná část), Masarykova univerzita v Brně 2000, Edice učebnic PrF MU č. 238, str. 96 - 146.

¹² Viz CÍSAŘOVÁ, D., FENYK, J., GRÍVNA, T. a kol. Trestní právo procesní. 5. vyd. Praha: ASPI, 2008.

Jelínek¹³ vnímá systematiku základních zásad mírně odlišně. Autorka má za to, že tyto rozdíly nevyvolávají v praxi významnější praktické dopady.

Princip vázanosti soudu podaným opravným prostředkem

Nejvyšší soud je v dovolacím řízení vázán obsahem podaného dovolání. V dovolání se neuplatní tzv. revizní princip. Revizním principem se má na mysli postup opravného orgánu, kdy při rozhodování přezkoumá nadřízený orgán správnost všech výroků napadeného rozhodnutí, proti němuž může být opravný prostředek podán, a řízení předcházející napadenému rozhodnutí. V rámci dovolání Nejvyšší soud naopak pouze „přezkoumá zákonnost a odůvodněnost těch výroků rozhodnutí, proti nimž bylo dovolání podáno, v rozsahu a z důvodů, uvedených v dovolání, jakož i řízení napadené části rozhodnutí předcházející“.¹⁴ Výjimky z principu vázanosti podaným dovoláním stanoví trestní řád ve třech případech:

- a) podle § 265i odst. 3 trestního řádu, „[k] vadám výroků, které nebyly dovoláním napadeny, Nejvyšší soud přihlíží, jen pokud by mohly mít vliv na správnost výroků, proti nimž bylo podáno dovolání“;
- b) podle § 265i odst. 4 „[j]estliže oprávněná osoba podá důvodně dovolání proti výroku o vině, přezkoumá Nejvyšší soud v návaznosti na vytykané vady vždy i výrok o trestu, jakož i další výroky, které mají ve výroku o vině svůj podklad, bez ohledu na to, zda bylo i proti těmto výrokům podáno dovolání“;
- c) podle principu *beneficia cohaesionis* (k *beneficiu cohaesionis* viz také výklad ohledně základních zásad trestního řízení výše) vyjádřeného v § 265k odst. 2 a § 261 trestního řádu „prospívá-li důvod, z něhož rozhodl odvolací soud ve prospěch některého obžalovaného, také dalšímu spoluobžalovanému nebo zúčastněné osobě, rozhodne odvolací soud vždy též v jejich prospěch. Stejně rozhodne ve prospěch obžalovaného, kterému prospívá důvod, z něhož rozhodl v prospěch zúčastněné osoby“.

Nejvyšší soud tedy v rámci dovolacího řízení přezkoumává zákonnost v zásadě pouze napadených výroků a zákonnost předchozího řízení. Mezi případy, které Nejvyšší

¹³ JELÍNEK, J. a kolektiv, *Trestní právo procesní*, 5. aktualizované vydání, Linde Praha, a. s. 2007.

¹⁴ Princip vázanosti je u dovolání upraven zákonem v § 265i odst. 3 trestního řádu.

soud nepřezkoumává lze uvést např. výrok o náhradě škody, jestliže dovolání napadá výlučně výrok o uloženém trestu.¹⁵

Stejně jako u dovolání, uplatní se princip vázanosti podaným opravným prostředkem i u ostatních mimořádných prostředků, a to včetně zmíněných výjimek, tedy u stížnosti pro porušení zákona (viz § 267 odst. 3)¹⁶ a u obnovy řízení (viz § 284 odst. 1).¹⁷ U řádných opravných prostředků se princip vázanosti podaným opravným prostředkem uplatní pouze u odvolání (viz § 254 odst. 1).¹⁸

Revizní princip se ze všech opravných prostředků uplatní pouze u stížnosti, když podle § 147 odst. 1 trestního řádu: „*při rozhodování o stížnosti přezkoumá nadřízený orgán a) správnost ve věcech výroků napadeného usnesení, proti nimž může stěžovatel podat stížnost, a b) řízení předcházející napadenému usnesení*“. Nicméně i u stížnosti se revizní princip uplatní pouze v omezeném rozsahu jen na některé osoby nebo na některé věci, ohledně kterých byla stížnost podána, když podle § 147 odst. 2 trestního řádu: „*týká-li se stížnost jen některé z více osob nebo jen některé z více věcí, o nichž bylo rozhodnuto tímž usnesením, přezkoumá nadřízený orgán jen správnost výroků týkajících se této osoby nebo této věci a řízení předcházející přezkoumávané části usnesení*“.

Princip apelační a kasační

Apelační nebo kasační princip se projevuje ve způsobu rozhodování o opravném prostředku. V případě, že orgán provádějící přezkumné řízení může předchozí rozhodnutí zrušit a vydat sám nové rozhodnutí, ve kterém zjištěné vady odstraní,

¹⁵ Viz ŠÁMAL, P. a kolektiv Trestní řád, 6. vydání, C. H. Beck Praha 2008 str. 2157.

¹⁶ Podle § 267 odst. 3 trestního řádu „*Nejvyšší soud přezkoumá zákonnost a odůvodněnost těch výroků rozhodnutí, proti nimž byla stížnost pro porušení zákona podána, v rozsahu a z důvodů v ní uvedených, jakož i řízení napadené části rozhodnutí předcházející. K vadám výroků, které nebyly stížností pro porušení zákona napadeny, Nejvyšší soud přihlíží, jen pokud by mohly mít vliv na správnost výroků, proti nimž byla podána stížnost pro porušení zákona.*“.

¹⁷ Podle § 284 odst. 1 trestního řádu „*Vyhoví-li soud návrhu na povolení obnovy, zruší napadené rozhodnutí zcela nebo v části, v níž je návrh důvodný. Zruší-li, byť i jen zčásti, výrok o vině, zruší vždy zároveň celý výrok o trestu, jakož i další výroky, které mají ve výroku o vině svůj podklad. Zruší také další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž zrušením došlo, pozbyla podkladu*“.

¹⁸ Podle § 254 odst. 1 trestního řádu „*Nezamítne-li nebo neodmítne-li odvolací soud odvolání podle § 253, přezkoumá zákonnost a odůvodněnost jen těch oddělitelných výroků rozsudku, proti nimž bylo podáno odvolání, i správnost postupu řízení, které jim předcházelo, a to z hlediska vytýkaných vad. K vadám, které nejsou odvoláním vytýkány, odvolací soud přihlíží, jen pokud mají vliv na správnost výroků, proti nimž bylo podáno odvolání*“.

jde o použití apelačního principu. Princip kasační se vyznačuje možností přezkumného orgánu přezkoumávané rozhodnutí pouze zrušit a vrátit orgánu nižší instance k rozhodnutí novému, ve kterém musí být zohledněn právní názor formulovaný orgánem vyššího stupně.

Dovolání je opravným prostředkem, ohledně kterého se uplatní zásadně princip kasační. Zpravidla tedy Nejvyšší soud vadné rozhodnutí zruší a vrátí k novému projednání soudu nižšího stupně. Tento princip je vyjádřen v § 265l odst. 1, podle kterého *„je-li po zrušení napadeného rozhodnutí nebo některého jeho výroku nutno učinit ve věci nové rozhodnutí, přikáže Nejvyšší soud zpravidla soudu, o jehož rozhodnutí jde, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl“*. Pouze v omezeném rozsahu se v dovolání uplatní i princip apelační, a to pouze pro případ, že je *„splněna základní podmínka, že rozhodnutí dovolacího soudu je možno učinit na základě skutkového stavu zjištěného v napadeném rozhodnutí . Tato podmínka navazuje na skutečnost, že v řízení o dovolání Nejvyšší soud nepřezkoumává napadené rozhodnutí z hlediska jeho skutkových zjištění [...], ale přesto se při zjištění některé z vad navazujících na důvody dovolání podle § 265b musí zabývat zjištěným skutkovým stavem z toho hlediska, zda mu umožňuje učinit rozhodnutí ve věci samé [...]“*.¹⁹

Obdobně, jako u dovolání, i u stížnosti pro porušení zákona se uplatní kasační princip s některými prvky principu apelačního. Apelace přichází podle § 271 odst. 1 trestního řádu v úvahu pouze tam, kde lze učinit rozhodnutí na základě předchozího správného zjištění skutkového stavu.

V řízení o obnově řízení, může Nejvyšší soud povolit obnovu řízení, přičemž s povolením obnovy řízení vždy původní rozhodnutí zruší celé napadené rozhodnutí nebo alespoň v části, v které je návrh důvodný.²⁰ V tomto ohledu se i u obnovy řízení aplikuje revizní princip, ale tentokrát bez jakýchkoliv apelačních prvků.

Řádné opravné prostředky jsou založeny na principu kombinace kasačního a apelačního principu. Snahou je zefektivnit dovolací proces tam, kde nadřízený orgán může sám rozhodnout o méně významných vadách předchozího rozhodnutí bez nového řízení u orgánu nižšího stupně. *„Řízení tak může být rychlejší a hospodárnější, ale zároveň při závažnějších vadách není nahrazována činnost orgánu nižšího stupně,*

¹⁹ Viz ŠÁMAL, P. a kolektiv Trestní řád, 6. vydání, C. H. Beck Praha 2008 str. 2174.

²⁰ Viz § 284 odst. 1 trestního řádu.

ale věc je mu vrácena k novému projednání a rozhodnutí“.²¹ Nejvyšší soud navíc nemůže podle § 265 odst. 1 trestního řádu sám (i) „uznat obviněného vinným skutkem, pro nějž byl obžaloby zproštěn nebo pro nějž bylo trestní stíhání zastaveno“, (ii) „uznat obviněného vinným těžším trestným činem, než jakým mohl být uznán vinným napadeným rozsudkem“ a (iii) „uložit obviněnému trest odnětí svobody nad patnáct až do dvaceti pěti let nebo trest odnětí svobody na doživotí, nebyl-li mu již uložen přezkoumávaným rozhodnutím, případně ve spojení s rozsudkem soudu prvního stupně“.²²

Princip *beneficia cohaesionis*

Tzv. *beneficium cohaesionis* (dobrodiní záležející v souvislosti)²³ je instrument, který představuje jeden z průlomů do formální stránky právní moci rozhodnutí (tj. do nezměnitelnosti rozhodnutí) a do principu vázanosti přezkumným orgánem podaným opravným prostředkem, zmíněným výše ve výkladu základních zásad. *Beneficium cohaesionis* představuje princip, podle kterého rozhodnutí, které bylo napadeno opravným prostředkem ze strany jedné osoby, může být změněno také ve prospěch osoby jiné.

Princip *beneficia cohaesionis* je použitelný i u dovolání, a to přes odkaz v poslední větě § 265k odst. 2 trestního řádu. Obecně je *beneficium cohaesionis* upravený v rámci odvolání v § 261, který stanoví, že „*prospívá-li důvod, z něhož rozhodl odvolací soud ve prospěch některého obžalovaného, také dalšímu spoluobžalovanému nebo zúčastněné osobě, rozhodne odvolací soud vždy též v jejich prospěch. Stejně rozhodne ve prospěch obžalovaného, kterému prospívá důvod, z něhož rozhodl v prospěch zúčastněné osoby*“. Princip *beneficia cohaesionis* se u opravných prostředků uplatní v různé šíři co do osob, na které se vztahuje. Co se týče dovolání, uplatní se ve vztahu k spoluobžalovanému a zúčastněné osobě.²⁴

Použití *beneficia cohaesionis* je obligatorní, a to za splnění dvou podmínek, (i) o osobách, na něž se má vztahovat pozitivní dopad předmětného rozhodnutí,

²¹ Viz CÍSAŘOVÁ, D., FENYK, J., GŘIVNA, T. a kol. Trestní právo procesní. 5. vyd. Praha: ASPI, 2008, str. 520.

²² Viz § 265m odst. 1, písm. a) až c) trestního řádu.

²³ Viz např. ŠÁMAL, P. a kolektiv Trestní řád, 6. vydání, C. H. Beck Praha 2008 str. 2043.

²⁴ Blíže k rozsahu uplatnění *beneficia cohaesionis* viz CÍSAŘOVÁ, D., FENYK, J., GŘIVNA, T. a kol. Trestní právo procesní. 5. vyd. Praha: ASPI, 2008, str. 523.

bylo rozhodnuto v jednom řízení a stejným rozsudkem jako o osobě, která podala opravný prostředek, (ii) jde o společný důvod, z něhož má soud o opravném prostředku rozhodnout. Společným důvodem je např. míra prokázání skutku, na druhou stranu jím není např. míra zavinění.²⁵

Kromě dovolání se v rámci mimořádných opravných prostředků princip *beneficia cohaesionis* uplatní také v rámci obnovy řízení (viz § 285 trestního řádu) a stížnosti pro porušení zákona (viz § 269 odst. 2 trestního řádu). U opravných prostředků řádných se kromě odvolání lze setkat s tímto principem u stížnosti. U odporu se *beneficium cohaesionis* neuplatní.

Zákaz reformationis in peius

Zákaz *reformationis in peius*, česky zákaz změny k horšímu, se kromě odporu uplatní u všech opravných prostředků řádných i mimořádných. Obecně princip nedovoluje při užití opravného prostředku zhoršit postavení osoby, v jejíž prospěch byl opravný prostředek podán. Z uvedeného principu se uplatní výjimka. Zákaz změny k horšímu neplatí v případech, kdy opravný prostředek byl podán v neprospěch osoby, proti níž se vede trestní řízení.²⁶ Zákaz změny k horšímu se uplatní v řízení opravném i v řízení následném.²⁷

Zákaz *reformationis in peius* se u různých opravných prostředků uplatní v různé šíři, a to podle okruhu osob, na které se vztahuje. Co se týče dovolání, stejně jako u odvolání, se zákaz změny k horšímu podle § 265p trestního řádu týká osoby obviněné. Rozhodnutí o podaném dovolání se však může, v souladu s principem *beneficia cohaesionis*, vyjádřeným v § 265k odst. 2 i. f. a § 261 trestního řádu, týkat i jiných osob.²⁸ Zákaz *reformationis in peius* se týká pouze výsledku řízení a nikoliv jeho průběhu, během opravného řízení lze tedy provádět důkazy i v neprospěch obviněného.²⁹

²⁵ Viz ŠÁMAL, P. a kolektiv Trestní řád, 6. vydání, C. H. Beck Praha 2008 str. 2043.

²⁶ Ohledně dovolání je tento přístup vyjádřený *a contrario* v § 265s trestního řádu.

²⁷ CÍSAŘOVÁ, D., FENYK, J., GŘIVNA, T. a kol. Trestní právo procesní. 5. vyd. Praha: ASPI, 2008, str. 515.

²⁸ Viz ŠÁMAL, P. a kolektiv Trestní řád, 6. vydání, C. H. Beck Praha 2008 str. 2180.

²⁹ CÍSAŘOVÁ, D., FENYK, J., GŘIVNA, T. a kol. Trestní právo procesní. 5. vyd. Praha: ASPI, 2008, str. 515, s odkazem na rozhodnutí publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu České republiky, vydávané LexisNexis ČR pod č. 41/07 (sp. zn. 5 Tdo 892/2005).

Rozsah použití *reformationis in peius*, co se týče osob, je nejširší u stížnosti a stížnosti pro porušení zákona, kde se uplatní nejenom ve vztahu k osobě obviněného, ale i „zahrnuje všechny osoby, které podaly stížnost nebo v jejichž prospěch byla podána stížnost (včetně stížnosti státního zástupce)“.³⁰ Nejužší použití se projevuje u obnovy řízení, kde se týká pouze osoby obviněné a pouze výroku o trestu, „v obnoveném řízení je tedy možno – na rozdíl od jiných opravných prostředků – uznat obviněného vinným i těžším trestným činem, nelze mu však uložit přísnější trest“.³¹

Princip jediného uplatnění opravného prostředku vůči témuž rozhodnutí

V trestním řízení je právní vědou zmiňován také princip, podle kterého nelze napadnout stejné rozhodnutí určitým opravným prostředkem více než jednou. Samozřejmě stejným typem opravného prostředku lze napadnou změněné rozhodnutí nebo rozhodnutí nové, které bylo vydáno základě výsledku opravného řízení. „Podobně lze další mimořádný opravný prostředek podat proti témuž pravomocnému rozhodnutí ve vztahu k jiné z více osob, o nichž jím bylo společně rozhodnuto“.³² Ohledně dovolání je zmíněný princip vyjádřen v §265n trestního řádu.

Princip jediného uplatnění opravného prostředku vůči témuž rozhodnutí se uplatní u všech řádných i všech mimořádných opravných prostředků.

Devolutivní účinek dovolání

Devolutivní účinek se rozlišuje podle toho, zda o podaném opravném prostředku přísluší rozhodnout jinému orgánu než orgánu, který rozhodnutí vydal. Navíc odborná literatura rozeznává centralizovaný a decentralizovaný devolutivní účinek v rozlišení podle toho, zda přísluší o opravném prostředku rozhodnout jednomu orgánu nebo více orgánům na stejném stupni justiční soustavy.³³

³⁰ CÍSAŘOVÁ, D., FENYK, J., GŘIVNA, T. a kol. Trestní právo procesní. 5. vyd. Praha: ASPI, 2008, str. 523.

³¹ CÍSAŘOVÁ, D., FENYK, J., GŘIVNA, T. a kol. Trestní právo procesní. 5. vyd. Praha: ASPI, 2008, str. 523.

³² CÍSAŘOVÁ, D., FENYK, J., GŘIVNA, T. a kol. Trestní právo procesní. 5. vyd. Praha: ASPI, 2008, str. 516.

³³ JELÍNEK, J. a kolektiv, *Trestní právo procesní*, 5. aktualizované vydání, Linde Praha, a. s. 2007, str. 534.

Dovolání má centralizovaný devolutivní účinek.³⁴ To znamená, že o dovolání rozhoduje pouze jeden orgán, a to Nejvyšší soud České republiky. Z tohoto pravidla není žádná výjimka.

Výjimkou z devolutivního účinku, která se však u dovolání neuplatní, je autoremedura. Autoremedura je „[...] *zvláštním způsobem vyřízení stížnosti, která je řádným opravným prostředkem v tr. řízení proti usnesení [...] a znamená možnost „samoopravy“ vlastního rozhodnutí orgánem, který jej vydal, za podmínky, že bude stížnosti plně vyhověno [...]*“.³⁵ V rámci trestního řízení se autoremedura uplatní pouze u jednoho z řádných opravných prostředků, u stížnosti, a to pouze pro omezený okruh případů, kdy se potenciální změna usnesení nedotkne práv jiné strany trestního řízení.³⁶ Pro úplnost lze doplnit, že policejní orgán může stížnosti v rámci autoremedury vyhovět pouze po předchozím souhlasu státního zástupce.³⁷ Soud a státní zástupce pro použití autoremedury žádný předchozí souhlas nepotřebují.³⁸

Vzhledem k tomu, že mimořádné opravné prostředky směřují proti rozhodnutím, které již nabyly právní moci, je logické, že se autoremedura neuplatní u žádného z nich.

Ohledně dovolání a stížnosti pro porušení zákona rozhoduje vždy Nejvyšší soud České republiky,³⁹ a tak se uplatní centralizovaný devolutivní účinek. U obnovy řízení se devolutivní účinek v obecné rovině neprojevuje, když o návrhu na povolení obnovy řízení rozhodne soud, který ve věci rozhodl v prvním stupni.⁴⁰ Výjimkou je situace, kdy v prvním stupni rozhodoval okresní soud, ale státní zástupce navrhne, aby o obnově řízení rozhodl krajský soud, a to z důvodu, „*že vzhledem ke skutečnostem nebo důkazům, které nově vyšly najevo, jde o trestný čin náležející do příslušnosti krajského soudu*“. Devolutivní účinek u obnovy řízení se taktéž uplatní u návrhu na obnovu řízení, které skončilo „*pravomocným usnesením státního zástupce o zastavení*

³⁴ Shodně viz PÚRY, F. *Několik prvních zkušeností s dovoláním v trestním řízení*, Právní rozhledy 7/2003, s. 349, dostupný na internetu: <www.beck-online.cz>.

³⁵ HENDRYCH, D. a kol., Právní slovník, Praha 2009, dostupný na <<http://www.beck-online.cz>>.

³⁶ Viz § 146 odst. 1 trestního řádu.

³⁷ Viz § 146 odst. 1 trestního řádu.

³⁸ HENDRYCH, D. a kol., Právní slovník, Praha 2009, dostupný na <<http://www.beck-online.cz>>.

³⁹ Pro podání stížnosti pro porušení zákona je navíc nutná součinnost ministra spravedlnosti, a to z toho důvodu, že je jediným aktivně legitimovaným stížnost pro porušení zákona podat, blíže viz § 266 odst. 1 trestního řádu.

⁴⁰ Viz § 281 odst. 2 trestního řádu.

trestního stíhání, včetně schválení narovnání, o postoupení věci jinému orgánu nebo o podmíněném zastavení trestního stíhání.⁴¹ V takovém případě o povolení obnovy řízení rozhodne soud, který by byl příslušný rozhodovat o obžalobě.⁴²

Suspenzivní účinek dovolání

Opravný prostředek má suspenzivní účinek pokud *„jeho podání má za následek odklad výkonu rozhodnutí až do doby, než se o opravném prostředku rozhodne“*.⁴³ Podání dovolání, stejně tak jako stížnosti pro porušení zákona a návrhu na obnov řízení, nemá automaticky suspenzivní účinek. Nicméně, předseda senátu Nejvyššího soudu může podle § 265o odst. 1 trestního řádu *„odložit nebo přerušit výkon rozhodnutí, proti němuž bylo podáno dovolání“*.⁴⁴ Takový postup předsedy Nejvyššího soudu je fakultativní. *„Odklad nebo přerušování výkonu rozhodnutí trvá až do doby rozhodnutí Nejvyššího soudu o dovolání“*.⁴⁵ Obdobně se uplatní suspenzivní účinek u stížnosti pro porušení zákona, kde podle § 275 odst. 4 je pro odklad výkonu rozhodnutí oprávněn vedle Nejvyššího soudu České republiky také ministr spravedlnosti, a podle § 282 odst. 3 trestního řádu u obnovy řízení.

Obecně podmínky pro přiznání odkladného účinku nejsou zákonem stanoveny. *„Odklad nebo přerušování výkonu napadeného rozhodnutí bude přicházet v úvahu zejména tam, kde lze předpokládat úspěšnost [podaného opravného prostředku] s ohledem na [...] argumenty a s přihlédnutím k obsahu napadeného rozhodnutí“*.⁴⁶

Co se týče řádných opravných prostředků, suspenzivní účinek je podle § 245 odst. 2 trestního řádu automaticky přiznán odvolání. Stížnost *„má odkladný účinek, jen kde to zákon výslovně stanoví“*.⁴⁷ Podání odporu má za následek zrušení trestního příkazu, tedy v případě odporu není na místě uvažovat o suspenzivním účinku, když se celé rozhodnutí ruší.

⁴¹ Viz § 281 odst. 1 trestního řádu.

⁴² Viz § 281 odst. 1 trestního řádu.

⁴³ JELÍNEK, J. a kolektiv, *Trestní právo procesní*, 5. aktualizované vydání, Linde Praha, a. s. 2007, str. 534.

⁴⁴ Viz § 265o odst. 1 trestního řádu.

⁴⁵ Viz ŠÁMAL, P. a kolektiv *Trestní řád*, 6. vydání, C. H. Beck Praha 2008 str. 2178.

⁴⁶ Viz ŠÁMAL, P. a kolektiv *Trestní řád*, 6. vydání, C. H. Beck Praha 2008 str. 2248.

⁴⁷ Viz § 141 odst. 4 trestního řádu.

1.3. Přípustnost dovolání

Přípustnost dovolání je upravena v § 265a trestního řádu, podle kterého dovoláním „lze napadnout pravomocné rozhodnutí soudu ve věci samé, jestliže soud rozhodl ve druhém stupni a zákon to připouští“.⁴⁸

K tomu, aby bylo dovolání přípustné, musí být tedy splněny následující podmínky:

- a) musí jít o rozhodnutí soudu, nelze podat dovolání proti rozhodnutím jiných orgánů činných v trestním řízení (např. rozhodnutí státního zástupce nebo policejního orgánu);
- b) musí jít o rozhodnutí ve věci samé, přičemž taxativní výčet rozhodnutí, které lze považovat za rozhodnutí ve věci samé je proveden v § 265a odst. 2 trestního řádu (k tomu viz níže);
- c) napadené rozhodnutí je pravomocné, tedy takové, proti kterému již nelze podat řádný opravný prostředek;
- d) dovolání směřuje proti rozhodnutí soudu ve druhém stupni, to znamená, že proti prvostupňovému rozhodnutí byl podán řádný opravný prostředek, a to bez ohledu na osobu, která řádný prostředek uplatnila;⁴⁹
- e) zákon dovolání v konkrétní situaci připouští, tedy *“nejsou žádné překážky k podání dovolání proti určitému rozhodnutí (zejména podle § 265a odst. 3, 4 a § 265p odst. 2 [...]) a je dán některý z výslovně a taxativně stanovených důvodů dovolání podle § 265b”*.⁵⁰

Za rozhodnutí ve věci samé lze podle § 265a odst. 2 trestního řádu považovat pouze následující rozhodnutí:⁵¹

⁴⁸ Viz § 265a odst. 1 trestního řádu.

⁴⁹ ŠÁMAL, P. a kolektiv Trestní řád, 6. vydání, C. H. Beck Praha 2008 str. 2071.

⁵⁰ Tamtéž.

⁵¹ Seznam rozhodnutí pod písm. a) až h) představují citaci § 265a odst. 2 trestního řádu. Další detaily byly čerpány z CÍSAŘOVÁ, D., FENYK, J., GRIVNA, T. a kol. Trestní právo procesní. 5. vyd. Praha: ASPI, 2008, str. 595 - 597.

- a) rozsudek, jímž byl obviněný uznán vinným a uložen mu trest, popřípadě ochranné opatření, nebo bylo upuštěno od potrestání. Jde tedy o odsuzující rozsudek, kterým byl obžalovaný uznán vinným trestným činem;
- b) rozsudek, jímž byl obviněný obžaloby zproštěn, přičemž není podstatné, pro který konkrétní důvod došlo ke zproštění;⁵²
- c) usnesení o zastavení trestního stíhání, opět bez ohledu na důvod zastavení trestního stíhání, ani zda došlo k zastavení z fakultativních či obligatorních důvodů;
- d) usnesení o postoupení věci jinému orgánu, které se uplatní pro případ, kdy skutek *“nenaplnuje znaky žádného z trestných činů, mohlo by se však jednat o přestupek, jiný správní delikt nebo kárné provinění, o němž je oprávněn rozhodovat jiný orgán než soud”*;⁵³
- e) usnesení, jímž bylo uloženo ochranné opatření, tedy podle § 98 trestního zákoníku ochranné léčení, zabezpečovací detence, zabránění věci, nebo jiné majetkové hodnoty a ochranná výchova;
- f) usnesení o podmíněném zastavení trestního stíhání, což je *„jeden z alternativních způsobů vyřízení trestní věci (tzv. odklon)”*;⁵⁴
- g) usnesení o schválení narovnání, které představuje další případ odklonu; nebo
- h) rozhodnutí, jímž byl zamítnut nebo odmítnut řádný opravný prostředek proti rozsudku nebo usnesení uvedenému pod písmeny a) až g). Konkrétně půjde o zamítavé rozhodnutí v odvolacím řízení nebo v řízení ohledně stížnosti proti usnesení soudu prvního stupně.

⁵² K jednotlivým důvodům ke zproštění obžalovaného viz § 226 trestního řádu: *„Soud zproští obžalovaného obžaloby, jestliže na základě důkazů předložených v hlavním líčení státním zástupcem a případně doplněných soudem, a to i k návrhům ostatních stran, a) nebylo prokázáno, že se stal skutek, pro nějž je obžalovaný stíhán, b) v žalobním návrhu označený skutek není trestným činem, c) nebylo prokázáno, že tento skutek spáchal obžalovaný, d) obžalovaný není pro nepřičetnost trestně odpovědný, nebo e) trestnost činu zanikla.“*

⁵³ Viz CÍSAŘOVÁ, D., FENYK, J., GRIVNA, T. a kol. Trestní právo procesní. 5. vyd. Praha: ASPI, 2008, str. 596.

⁵⁴ Viz ŠÁMAL, P. a kolektiv Trestní řád, 6. vydání, C. H. Beck Praha 2008 str. 2075.

Odmítnutí bude použito soudem tehdy, když podané odvolání nesplňuje obsahové náležitosti, stanovené v § 253 odst. 3 trestního řádu neobsahuje úpravu, která by umožnila odmítnout stížnost, odmítnutí se tedy týká pouze odvolání.⁵⁵

Dovolání může vždy napadat pouze výroky rozhodnutí ve věci samé a nikoliv už odůvodnění. Podání dovolání jen proti důvodům rozhodnutí je výslovně vyloučeno v § 265a odst. 4 trestního řádu. Dovolání může směřovat vždy pouze proti rozhodnutí soudu druhého stupně (jinak je tomu ve Slovenské republice, viz výklad níže), vždy bude tedy podáno proti rozhodnutí krajského nebo vrchního soudu.⁵⁶

1.4. Dovolací důvody

Výběr zákonného dovolacího důvodu a námitek, v dovolání uvedených, představuje stěžejní a nejproblematictější část dovolání.⁵⁷ Trestní řád stanoví taxativně důvody pro podání dovolání ve svém § 265b. Důvodů je celkem třináct a směřují jak proti procesním pochybením soudů první a druhé instance, tak i proti jejich nesprávnému hmotněprávnímu posouzení. Kromě hmotněprávních a procesněprávních pochybení lze dovolání, podle § 265b odst. 2 trestního řádu podat „*tehdy, byl-li uložen trest odnětí svobody na doživotí*“.⁵⁸ Použitý důvod musí být výslovně označen v dovolání, jinak Nejvyšší soud dovolání odmítne pro nesplnění obsahových náležitostí dovolání podle § 265f odst. 1 a § 265i odst. 1 písm. d) trestního řádu. Uvedený výčet je taxativní a neměl by být výkladem příliš rozšiřován. Kromě uvedených důvodů nelze podat dovolání z jiného důvodu, např. pro jiné, dle účastníků, flagrantní porušení procesních postupů. Ani nesprávné dokazování nemůže být dovolacím důvodem. „*Mezi dovolacími důvody není žádný důvod, pro který by bylo možné napadnout pravomocné rozhodnutí soudů proto, že skutek, jímž byl obviněný uznán vinným, byl zjištěn nesprávně či neúplně, nebo proto, že skutkový stav byl zjištěn na podkladě*

⁵⁵ Viz ŠÁMAL, P. a kolektiv Trestní řád, 6. vydání, C. H. Beck Praha 2008 str. 2075.

⁵⁶ MUSIL, J., KRATOCHVÍL, J., ŠÁMAL, P. a kol., *Kurs trestního práva procesního*, 3. přepracované vydání, C. H. Beck 2007, 956 s. ISBN: 978-80-7179-572-8.

⁵⁷ BOBEK, J., *Ještě k dovolání v trestním řízení*, Bulletin advokacie 4/2007, s. 54, dostupný na internetu: <www.beck-online.cz>.

⁵⁸ Viz § 265b odst. 2 trestního řádu.

důkazů, ke kterým nemělo být přihlíženo, neboť nebyly provedeny v souladu s procesními předpisy“.⁵⁹

Nepříslušnost soudu

Předně dovolání lze podat, pokud „*ve věci rozhodl věcně nepříslušný soud, nebo soud, který nebyl náležitě obsazen, ledaže místo samosoudce rozhodoval senát nebo rozhodl soud vyššího stupně“*.⁶⁰ Tento důvod míří na situace, kdy nebyla splněna podmínka věcné příslušnosti soudu, tedy kdy místo krajského soudu rozhodoval soud okresní.⁶¹ Naopak není na závalu, pokud místo soudu nižšího stupně rozhodl soud stupně vyššího. Předpokládá se tedy vyšší akademická vybavenost soudů vyšších stupňů. Dále je dovolání na místě, když soud rozhodoval v nesprávném složení, tedy že namísto přísedících rozhodovali soudci z povolání, nebo když namísto senátu rozhodoval samosoudce. Dle výslovného znění trestního řádu není důvodem dovolání, pokud by místo samosoudce rozhodl senát, čímž se presumuje vyšší kvalita rozhodování ze strany senátu.

Podjatost

Dalším dovolacím důvodem je skutečnosti, že „*ve věci rozhodl vyloučený orgán; tento důvod nelze použít, jestliže tato okolnost byla tomu, kdo podává dovolání, již v původním řízení známa a nebyla jím před rozhodnutím orgánu druhého stupně namítnuta“*.⁶² Vyloučeným orgánem je podle § 30 trestního řádu orgán podjatý, přesnou dikcí zákona „*soudce nebo přísedící, státní zástupce, policejní orgán nebo osoba v něm služebně činná, u něhož lze mít pochybnosti, že pro poměr k projednávané věci nebo k osobám, jichž se úkon přímo dotýká, k jejich obhájcům, zákonným zástupcům a zmocněncům, nebo pro poměr k jinému orgánu činnému v trestním řízení nemůže nestranně rozhodovat“*. Dále je podjatým soudce nebo přísedící, pokud byl v projednávané věci činný v pozici státního zástupce, obhájce, policejního orgánu a dalších pozicích vyjmenovaných v § 30 odst. 2 a násl. trestního řádu. Z rozhodnutí Nejvyššího soudu ohledně podjatosti orgánů činných v trestním

⁵⁹ STRÍŽ, I., POLÁK, P., FENYK, J., HÁJEK, R., *Trestní zákoník a trestní řád, průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou, 2. díl, Trestní řád*, Linde Praha, 2010, str. 746 s odkazem na rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 7 Tdo 303/2000.

⁶⁰ Viz § 265b odst. 1 písm. a) trestního řádu.

⁶¹ K věcné příslušnosti soudu viz § 16 a § 17 trestního řádu.

⁶² Viz § 265b odst. 1 písm. b) trestního řádu.

řízení lze zmínit případy, kdy se ocitl v podjatosti policejní orgán, který byl ve stejném řízení svědkem⁶³, nebo kdy soudce odvolacího soudu se vyjádřil v denním tisku ohledně správnosti prvostupňového rozhodnutí.⁶⁴ V současnosti je aktuální kauza, kdy advokát ultrapravicové aktivistky označil znalce protistrany jako podjatého, a to z důvodu jeho namítaného židovského původu. Tento útok vyvolal vyhrocené diskuze v právní sféře a byl mnohými odsouzen. Tato námitka podjatosti nebyla úspěšná. Navíc v souvislosti s touto námitkou bylo zahájeno kárné řízení České advokátní komory, která také ve věci přijala následující stanovisko: „*Představenstvo [České advokátní komory] se na svém jednání dne 16. 1. 2012 zabývalo kauzou soudního řízení v Mostě, v němž advokát obhajující osobu stíhanou za projevy neonacismu vznesl námitku podjatosti znalce, kterou mj. odůvodnil jeho židovským původem. Představenstvo se ostře distancuje od všech projevů národnostní, rasové, náboženské a jiné nesnášenlivosti. Okolnostmi konkrétního případu se však musí a budou zabývat příslušné kontrolní, event. kárné orgány České advokátní komory, neboť představenstvo [České advokátní komory] nemá pravomoc na této úrovni v záležitosti rozhodovat. Nad rámec uvedeného představenstvo [České advokátní komory] poukazuje na to, že Česká advokátní komora byla první profesní organizací v České republice, která se veřejně omluvila za dobové postoje a postupy tehdejší advokátní samosprávy i některých jednotlivých advokátů vůči židovským kolegům v letech 1938-1945*“.⁶⁵

Z judikatury Nejvyššího soudu České republiky lze zmínit rozhodnutí⁶⁶ sp. zn. 3 Tdo 782/2006, kde Nejvyšší soud České republiky rozhodl tak, že námitka podjatosti nemá mít toliko abstraktní ráz, spočívající v hypotetických situacích, vztahujících se k rozhodování soudce. „*O poměr podjatosti půjde především v případech, kdy soudce sám nebo osoba mu blízká byli poškozeni projednávanou trestnou činností, případně mohou-li mít na výsledku řízení osobní zájem apod. Naproti tomu sem - bez dalšího - nepatří poměr abstraktního rázu, spočívající v hodnocení důkazů soudcem a z něj vycházejícím právním názorům soudce, jako přístupu k projednávané věci,*

⁶³ Viz rozhodnutí Krajského soudu v Českých Budějovicích sp. zn. 2 To 18/80.

⁶⁴ Viz rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 7 Nd 310/99.

⁶⁵ Viz zápis z jednání 24. schůze představenstva ČAK, která se konala ve dnech 16. – 17. 1. 2012, dostupný na internetu <http://www.cak.cz/assets/zapis_predstavenstvo_2012_01_16.pdf>.

⁶⁶ Výběr judikatury proveden v JELÍNEK, J. a kolektiv, *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*, 2. vydání, Praha, Leges, 2011, str. 904 a násl., ŠÁMAL, P. a kolektiv *Trestní řád*, 6. vydání, C. H. Beck Praha 2008 str. 2101 a násl., dostupný na internetu <<http://www.beck-online.cz>> nebo internetové stránky Nejvyššího soudu České republiky: <<http://www.nsoud.cz>>.

protože zde nejde o osobní poměr k věci samé“.⁶⁷ V konkrétním případě dovolatel namítal podjatost z toho důvodu, že soudkyně rozhodovala „*ve věci, kde měl pachatel postavení obviněného, tak ve věci, kde měl postavení poškozeného, přičemž tyto trestní události spojovala jedna událost*“.⁶⁸

Porušení ustanovení týkajících se nutné obhajoby

Dovolání je také možno podat z toho důvodu, že „*obviněný neměl v řízení obhájce, ač ho podle zákona mít měl*“.⁶⁹ Případy, kdy je zastoupení obhájcem v trestním řízení obligatorní jsou vymezeny v § 36 a násl. trestního řádu a § 42 odst. 2 zákona o soudnictví ve věcech mládeže. Novelou trestního řádu a zákona o soudnictví ve věcech mládeže zákonem č. 459/2011 Sb. s účinností od 1. ledna 2012 došlo ke změně znění ustanovení, týkajících se nutné obhajoby, a to tak, že zejména podle nového § 36b se může obviněný obhájce vzdát, je-li dán důvod nutné obhajoby podle § 36 odst. 3⁷⁰ nebo § 36a odst. 2 písm. b)⁷¹ trestního řádu, „*nejde-li o trestný čin, za který lze uložit výjimečný trest. Obviněný se může obhájce vzdát i v případě nutné obhajoby podle § 36 odst. 4 písm. a)*“.⁷²⁷³ Vzdání se obhájce může obviněný kdykoliv vzít zpět. Důvodová zpráva k tomu uvádí, že „*není dán věcný důvod, aby bylo nezbytné v určitých případech nutit obviněného nebo odsouzeného, aby se proti své vůli nechal zastupovat obhájcem. Je-li obviněný nebo odsouzený dostatečně způsobilý hájit se sám, v efektivním uplatňování práva na obhajobu mu nebrání žádné faktické překážky a nejedná-li se o případy, kdy je výkon obhajoby kvalifikovaným obhájcem odůvodněn závažností hrozící sankce (výjimečností trestu), bude napříště možné se obhájce vzdát*“.⁷⁴ Nově zaváděný institut vzdání se obhájce je použitelný pouze pro dospělé

⁶⁷ Viz rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 3 Tdo 782/2006.

⁶⁸ Viz JELÍNEK, J. a kolektiv, *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*, 2. vydání, Praha, Leges, 2011, str. 905.

⁶⁹ Viz § 265b odst. 1 písm. c).

⁷⁰ Podle § 36 odst. 3 trestního řádu „*Koná-li se řízení o trestném činu, na který zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice převyšuje pět let, musí mít obviněný obhájce už v přípravném řízení*“.

⁷¹ Podle § 36a odst. 2 písm. b) trestního řádu „*V řízení o stížnosti pro porušení zákona, v řízení o dovolání a v řízení o návrhu na povolení obnovy musí mít odsouzený obhájce, jde-li o trestný čin, na který zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice převyšuje pět let*“.

⁷² Podle § 36 odst. 4 písm. a) trestního řádu „*Obviněný musí mít obhájce též v hlavním líčení konaném ve zjednodušeném řízení proti zadrženému*“.

⁷³ Viz § 36b odst. 1 trestního řádu.

⁷⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 459/2011 Sb., kterým se mění trestní řád, dostupná v ASPI, k bodu 9.

obviněné, zákon o soudnictví ve věcech mládeže možnost vzdát se obhájce, ani po novele 459/2011 Sb., neobsahuje.

Z judikatury Nejvyššího soudu České republiky lze zmínit rozhodnutí sp. zn. 11 Tdo 636/2002, podle kterého tento dovolací důvod „*dopadá nejen na případy nutné obhajoby a porušení příslušných zákonných ustanovení ji upravujících, v tom smyslu, že obviněný obhájcem v řízení, kde jsou podmínky nutné obhajoby, formálně vůbec nedisponoval, ale zahrnuje i případy, kdy obviněný sice obhájce, ať již zvoleného nebo ustanoveného soudem, má, ale orgány činnými v trestním řízení nejsou plněny zákonné povinnosti z této situace vyplývající, jež mají obhájci umožnit, aby svá zákonná oprávnění a povinnosti plnil. Také v případě, v němž sice nejsou splněny zákonné podmínky nutné obhajoby (§ 36 a násl. [trestního řádu]), ale obviněný si obhájce zvolil, resp. mu jej zvolila k tomu oprávněná osoba, a orgány činné v trestním řízení postupující tak, jako by se tak nestalo, lze dovodit, že obviněný v řízení obhájce neměl, ač jej ze zákona mít měl ve smyslu ustanovení § 265b odst. 1 písm. c)*“.⁷⁵

Porušení ustanovení týkajících se účasti obviněného na trestním řízení

Dalším dovolacím důvodem, je porušení „*ustanovení o přítomnosti obviněného v hlavním líčení nebo ve veřejném zasedání*“.⁷⁶ Obecným pravidlem je, že bez účasti obviněného se trestní řízení zpravidla nemůže vést.⁷⁷ Toto pravidlo se uplatní při řízení před soudem, v přípravném řízení je právo osobní účasti obviněného na trestním řízení omezeno.⁷⁸ Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. d) se vztahuje pouze na porušení ustanovení o přítomnosti obviněného v hlavním líčení⁷⁹ nebo veřejném zasedání.⁸⁰ Výjimky, týkající se účasti obviněného, jsou stanoveny v trestním řádu. Podle trestního řádu lze hlavní líčení bez přítomnosti obžalovaného za splnění dalších podmínek konat zejména v případě, (i) že soud má za to, že věc lze spolehlivě rozhodnout i bez přítomnosti obviněného, kterému byla žaloba řádně doručena, byl vyslechnut policejním

⁷⁵ STŘÍŽ, I., POLÁK, P., FENYK, J., HÁJEK, R., *Trestní zákoník a trestní řád, průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou, 2. díl, Trestní řád*, Linde Praha, 2010, str. 749 s odkazem na rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky, sp. zn. 11 Tdo 636/2002.

⁷⁶ Viz § 265b odst. 1 písm. d) trestního řádu.

⁷⁷ Viz ČISAŘOVÁ, D., FENYK, J., GRIVNA, T. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. vyd. Praha: ASPI, 2008, str. 170.

⁷⁸ Viz § 165 trestního řádu.

⁷⁹ K pojmu hlavního líčení viz. § 196 a násl.

⁸⁰ K pojmu veřejného zasedání viz. § 232 a násl.

orgánem a řádně poučen o možnosti prostudovat spis a učinit návrhy na doplnění vyšetřování,⁸¹ (ii) že se obžalovaný bez řádné omluvy k hlavnímu líčení nedostaví,⁸² (iii) že obžalovaný, který je ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody o konání hlavního líčení v jeho nepřítomnosti požádá,⁸³ (iv) že se koná řízení proti uprchlému.⁸⁴ Ohledně dalších důvodů konání hlavního líčení nebo veřejného zasedání bez osoby obviněného lze odkázat na odbornou literaturu.⁸⁵ V případě veřejného zasedání trestní řád nemá výslovné ustanovení, týkající se nepřítomnosti obviněného ve veřejném zasedání.⁸⁶ Odborná literatura⁸⁷ k tomu uvádí, že *“vzhledem k formulaci dovolacího důvodu [...] může k jeho naplnění [ohledně veřejného zasedání] dojít především porušením ustanovení § 263 odst. 4 TrŘ a § 64 odst. 1 [zákona o soudnictví ve věcech mládeže], neboť jde prakticky o jediná zákonná ustanovení, která výslovně vymezují podmínky, za nichž nelze konat veřejné zasedání v nepřítomnosti obviněného, a to v případech, je-li obviněný ve vazbě nebo výkonu trestu odnětí svobody a neprohlásil-li výslovně, že se vzdává své účasti při veřejném zasedání (v případě veřejného zasedání odvolacího soudu), nebo je-li obviněný mladistvým a nekoná-li se u něj řízení proti uprchlému nebo nejde-li o výjimky podle § 73 odst. 1 [zákona o soudnictví ve věcech mládeže]”*.

Nezákonné trestní stíhání proti obviněnému

Dalším, pátým dovolacím důvodem je skutečnost, že *„proti obviněnému bylo vedeno trestní stíhání, ačkoliv podle zákona bylo nepřípustné“*.⁸⁸ Důvody nepřípustnosti trestního stíhání jsou výslovně taxativně uvedeny v § 11 odst. 1 trestního řádu. Dovolacím důvodem jsou právě pouze tyto důvody zastavení trestního řízení podle § 11 odst. 1 trestního řádu a nikoliv jiné vady, byť by se trestního řízení přímo týkaly.

⁸¹ Viz § 202 odst. 2 trestního řádu.

⁸² Viz § 202 odst. 3 trestního řádu.

⁸³ Viz § 202 odst. 4 a 5 trestního řádu.

⁸⁴ Viz § 306 odst. 2 trestního řádu.

⁸⁵ Jde např. o situaci, kdy soud vykáže obžalovaného z jednací síně podle § 204 trestního řádu a další, blíže viz ŠÁMAL, P. a kolektiv Trestní řád, 6. vydání, C. H. Beck Praha 2008 str. 2085, dostupný na internetu <<http://www.beck-online.cz>>.

⁸⁶ V tom se liší česká úprava od úpravy slovenské, viz § 293 odst. 3 a násl. *trestného poriadku*.

⁸⁷ ŠÁMAL, P. a kolektiv Trestní řád, 6. vydání, C. H. Beck Praha 2008 str. 2086, dostupný na internetu <<http://www.beck-online.cz>>.

⁸⁸ Viz § 265b odst. 1 písm. e) trestního řádu.

Nejvyšší soud České republiky ve svém rozhodnutí sp. zn. 11 Tdo 514/2004⁸⁹ konstatoval, že „dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. e) [trestního řádu] spočívající v tom, že proti obviněnému bylo vedeno trestní stíhání, ačkoliv podle zákona bylo nepřipustné, lze uplatnit pouze na situace, kdy je dán některý z obligatorních důvodů uvedených v ustanovení § 11 odst. 1 [trestního řádu], pro které nelze trestní stíhání zahájit, a bylo-li již zahájeno, nelze v něm pokračovat a musí být zastaveno, neboť výlučně v tomto ustanovení trestní řád taxativně vypočítává důvody nepřipustnosti trestního stíhání. [...] Jiné namítané vady, byť se týkají průběhu trestního stíhání (např. vedení trestního stíhání na základě usnesení o jeho zahájení, které neobsahuje všechny obligatorní náležitosti vyžadované ustanovením § 160 odst. 1 [trestního řádu]), nezakládají důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. e) [trestního řádu]“.

Nesplnění podmínek vydání některých rozhodnutí

Dovolání lze podat také v případě, že „bylo rozhodnuto o postoupení věci jinému orgánu, o zastavení trestního stíhání, o podmíněném zastavení trestního stíhání, o schválení narovnání, aniž byly splněny podmínky pro takové rozhodnutí“.⁹⁰ Tento dovolací důvod se uplatní, nebyly-li naplněny podmínky uvedených typů rozhodnutí. Obdobně se tento důvod uplatní i pro případ odstoupení od trestního stíhání mladistvého podle § 70 odst. 1 zákona o soudnictví ve věcech mládeže.⁹¹ Pokud jde o podmíněné zastavení trestního stíhání a o schválení narovnání, lze pomocí dovolání přezkoumat pouze pozitivní rozhodnutí soudu. Úvaha o tom, zda možnost narovnání nebo podmíněného zastavení trestního stíhání bude použita, náleží do kompetence soudu prvního stupně. „Nevyužití možnosti použití těchto odklonů tedy nezakládá ani dovolací důvod ve smyslu §265b odst. 1 písm. f)“.⁹²

⁸⁹ Rozhodnutí bylo uveřejněné v Souboru trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu, Nakladatelstvím C. H. Beck, Praha, pořadové č. 10/2004 – T 739, dostupný na internetu <<http://www.beck-online.cz>>.

⁹⁰ Viz § 265b odst. 1 písm. f) trestního řádu.

⁹¹ Viz ŠÁMAL, P. a kolektiv Trestní řád, 6. vydání, C. H. Beck Praha 2008 str. 2089, dostupný na internetu: <<http://www.beck-online.cz>>.

⁹² S odkazem na rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 11 Tdo 426/2004, uveřejněné v Souboru trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu, Nakladatelstvím C. H. Beck, Praha, pořadové č. 10/2004 – T 739, Viz ŠÁMAL, P. a kolektiv Trestní řád, 6. vydání, C. H. Beck Praha 2008 str. 2089, rozhodnutí i komentář dostupné na internetu: <<http://www.beck-online.cz>>.

Nesprávné právní posouzení

Hmotněprávním důvodem podání dovolání je skutečnost, že „rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení“.⁹³ Tento dovolací důvod je nejvýznamnějším⁹⁴ a nejčastěji využívaným dovolacím důvodem, který lze uplatnit k nápravě právních vad rozhodnutí soudu nižšího stupně. Vzhledem k vysoké frekvenci využívání tohoto dovolacího důvodu vyvinul Nejvyšší soud České republiky již poměrně bohatou judikaturu jeho se týkající.

Ohledně dovolacího důvodu podle § 265b odst 1 písm. g) trestního řádu vznikly rozsáhlé polemiky Ústavního a Nejvyššího soudu. Zmíněný dovolací důvod poskytuje možnost napadnout nesprávné hmotněprávní posouzení. Tento důvod byl však Nejvyšším soudem posuzován velmi restriktivně, následkem čehož nebylo možné v dovolacím řízení napravit právní vadu, která vznikla z důvodu nesprávného skutkového zjištění. Tento přístup je zřejmý např. z rozhodnutí 3 Tdo 519/2002, ve kterém se uvádí, že tento dovolací důvod je „určen k nápravě právních vad rozhodnutí ve věci samé, jestliže spočívají v právním posouzení skutku či jiných skutečných podle norem hmotného práva a ne z hlediska práva procesního. Nelze se tedy v rámci tohoto dovolacího důvodu domáhat přezkoumání skutkových zjištění, učiněných soudem. Dovolací důvod je vázán skutkovým stavem, jak byl zjištěn během trestního řízení a jak je vyjádřen zejména ve výroku odsuzujícího rozsudku, přičemž zjišťuje, zda je právní posouzení skutku v souladu s tím, jak je vyjádřeno jednání v příslušné skutkové podstatě trestného řádu vzhledem ke zjištěnému skutkovému stavu“.⁹⁵

Tento restriktivní přístup byl opakovaně kritizován Ústavním soudem, který označil takový výklad za „odporující smyslu a záměru zavedení tohoto mimořádného opravného prostředku do trestního procesu. Tento postup Nejvyššího soudu staví toto stadium dovolacího řízení mimo rámec spravedlivého procesu“.⁹⁶ Ústavní soud tedy

⁹³ Viz § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu.

⁹⁴ Shodně viz JELÍNEK, J. a kolektiv, *Trestní právo procesní*, 2. vydání, Praha, Leges 2011, str. 655.

⁹⁵ STŘÍŽ, I., POLÁK, P., FENYK, J., HÁJEK, R., *Trestní zákoník a trestní řád, průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou, 2. díl, Trestní řád*, Linde Praha, 2010, str. 747 s odkazem na rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 3 Tdo 519/2002.

⁹⁶ Viz náleze ze dne 28. listopadu 2005 sp. zn. IV. ÚS 216/04, uveřejněn pod č. 215, ve sv. 39 Sb. nálezů a usnesení Ústavního soudu. Uvedenému problému se věnuje dalších několik rozhodnutí jak Nejvyššího soudu, tak i Ústavního soudu.

vyvinul svou vlastní praxi, kdy pro případ porušení čl. 36 LZPS do rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky zasahoval.⁹⁷

Nesprávné právní posouzení věci se může týkat nesprávné kvalifikace skutku pod konkrétní skutkovou podstatu trestného činu (např. místo krádeže je pachatel odsouzen za loupež) nebo posuzování jiné skutkové okolnosti, která má hmotněprávní význam. Takovou okolností může být např. posouzení, zda je již určitý skutek promlčen, nebo klasifikace, zda dva skutky byly spáchány ve vícečinném souběhu, nebo je mezi nimi vztah recidivy, podle toho by se pak uložil buď souhrnný trest, anebo pro každý skutek v recidivě trest samostatný. Dále může jít o otázky klasifikace pachatele jako zvlášť nebezpečného recidivisty, podmínky nutné obrany nebo krajní nouze a okolností vylučujících protiprávnost. Další právní posouzení soudu může mít charakter předběžné otázky, která ani *stricto sensu* do trestního práva nespadá. Tímto může být např. otázka, zda je určitá osoba povinna platit výživné, zda platba, která byla zkrácená má skutečně charakter cla nebo daně atd.⁹⁸

Ve své podstatě slouží dovolací důvod, týkající se nesprávného právního posouzení, zejména ke sjednocování judikatury ohledně právních otázek zásadního významu. Naopak, tento důvod, ani samotné dovolací řízení, nemůže sloužit k přezkoumávání provedeného dokazování soudem nižšího stupně. V souvislosti s provedeným dokazováním může soud posoudit nanejvýš správnost kvalifikace skutku pod konkrétní skutkovou podstatu trestného činu, vyjádřeno v části druhé trestního zákoníku. V právu ČR, jakožto i v právním řádu kontinentálního typu, judikatura nejvyšších soudů netvoří formálně pramen práva, nicméně „*sílu přesvědčivosti*“⁹⁹ ovlivňují judikaturu soudů nižších stupňů.⁹⁹ K obecné závaznosti rozhodnutí soudů vyšších stupňů se již nepřímo vyjádřil Ústavní soud ve svém rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 470/97, kde konstatoval, že „*bezdůvodné opomenutí rozhodnutí [Nejvyššího soudu České republiky] může mít “rysy jurisdikční libovůle” a jako takové může*

⁹⁷ Viz např. rozhodnutí ÚS sp. zn. III. ÚS 84/94, III. ÚS 166/95, IV. ÚS 570/03 a II. ÚS 369/04, zmíněné v ŠÁMAL, P. a kolektiv *Trestní řád*, 6. vydání, C. H. Beck Praha 2008 str. 2090.

⁹⁸ Viz ŠÁMAL, P. a kolektiv *Trestní řád*, 6. vydání, C. H. Beck Praha 2008 str. 2091 a rozhodnutí tam uvedená.

⁹⁹ Viz BOGUSZAK, J., ČAPEK, J., GERLOCH, A. *Teorie práva*, ASPI 2004, str. 75. Shodně KNAPP, V., *Teorie práva*, 1. vydání, Praha, C. H. Beck 1995, str. 133 a GERLOCH, A., *Teorie práva*, 5. vydání, Plzeň, Aleš Čeněk, 2009, 308 str., ISBN: 978-80-7380-233-2., str. 71.

*být protiústavní“.*¹⁰⁰ Dalším významným rozhodnutím Ústavního soudu, týkající se tentokrát spíše závaznosti právního názoru pro soudy nižšího stupně, je III ÚS 165/95, kde se Ústavní soud České republiky dle Kühna vyjádřil ve smyslu, že podle Ústavního soudu České republiky jsou „*obecné soudy per analogiam vázány právním názorem Ústavního soudu dle ust. § 266 o.s.ř.*“ a III ÚS 425/97 „*kdy připustil, že sice přetrvávají spory ohledně otázky absolutní závaznosti nálezů Ústavního soudu; nelze však považovat za nejasné posouzení závaznosti nálezu týkající se Ústavním soudem již posouzené věci. Vykonatelný nález je totiž závazný nejen erga omnes ve smyslu čl. 89, ale je závazný též pro samotný Ústavní soud, pro nějž představuje procesní překážku věci pravomocně rozhodnuté, která přirozeně brání jakémukoliv dalšímu přezkumu po stránce meritorní“.*¹⁰¹

Uložení nesprávného druhu nebo výměru trestu

Dovolání lze podat také tehdy, když „*obviněnému byl uložen takový druh trestu, který zákon nepřipouští, nebo mu byl uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl uznán vinným“.*¹⁰² Tento dovolací důvod může být naplněn alternativně buď (i) postupem soudu, který uložil trest, pro jehož uložení nejsou splněny podmínky, anebo (ii) postupem soudu, který uložil trest v mimo sazbu vymezenou trestním zákoníkem. Jako reprezentanta první alternativy lze např. uvést trest zákazu činnosti za nesplnění základní podmínky stanovené v § 73 trestního zákoníku, a to, že trestný čin byl spáchán v souvislosti s touto činností. Co se týče uložení trestu mimo sazbu uvedenou v trestním zákoníku, má se na mysli překročení jak horní, tak i dolní sazby. Nesprávné vyhodnocení obecných zásad pro ukládání trestů podle § 39 až § 45 trestního zákoníku nezakládá možnost dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu ani podle jiného dovolacího důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 trestního řádu. Otázky ukládání trestů lze částečně řešit pouze podle § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu (nesprávné právní posouzení), a to pouze v případech, kdy došlo k hmotněprávnímu pochybení ohledně ukládání úhrnného, souhrnného nebo společného trestu.¹⁰³

¹⁰⁰ Viz KÜHN, Z., *Aplikace práva ve složitých případech*, Nakladatelství Karolinum, Praha 2001, str. 289.

¹⁰¹ KÜHN, Z., *Aplikace práva ve složitých případech*, Nakladatelství Karolinum, Praha 2001, str. 328.

¹⁰² Viz § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu.

¹⁰³ Viz JELÍNEK, J. a kolektiv, *Trestní právo procesní*, 2. vydání, Praha, Leges 2011, str. 657.

Z judikatury Nejvyššího soudu České republiky lze zmínit jedno z významnějších rozhodnutí, které částečně poskytuje návod jak postupovat v případě uplatnění tohoto dovolacího důvodu. Podle toho se „*dovolací důvod uvedený v §265b odst. 1 písm. h [trestního řádu] se vztahuje toliko k druhu a k výměře uloženého trestu, avšak vedle toho však může dovolatel namítnout nesprávné hmotněprávní posouzení ve vztahu k některým „zvláštním podmínkám“ při ukládání trestu, tj. pochybení soudu při ukládání souhrnného trestu, úhrnného trestu a společného trestu za pokračování v trestném činu, a to s odkazem na zákonný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) [trestního řádu]*“.¹⁰⁴

Nesplnění podmínek upuštění od potrestání

Dalším dovolacím důvodem je skutečnost, že „*bylo rozhodnuto o upuštění od potrestání nebo o upuštění od potrestání s dohledem, aniž byly splněny podmínky stanovené zákonem pro takový postup*“¹⁰⁵ Tyto podmínky jsou stanoveny zejména v ustanoveních § 46 odst. 1 a § 47 trestního zákona ohledně upuštění od potrestání, § 26 odst. 1 až 4 trestního zákona ohledně podmíněného upuštění od potrestání s dohledem, § 11 a § 12 zákona o soudnictví ve věcech mládeže ohledně upuštění od uložení trestního opatření mladistvému a § 14 zákona o soudnictví ve věcech mládeže ohledně podmíněného upuštění od uložení trestního opatření mladistvému.¹⁰⁶

Nesplnění podmínek uložení ochranného opatření

Dovolání může být podáno také v případě, že „*bylo rozhodnuto o uložení ochranného opatření, aniž byly splněny podmínky stanovené zákonem pro jeho uložení*“.¹⁰⁷ Trestní zákoník rozeznává v § 98 odst. 1 čtyři druhy ochranných opatření, a to (i) ochranné léčení, (ii) zabezpečovací detenci, (iii) zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty a (iv) ochrannou výchovu, která je blíže upravena v § 22 zákonu o soudnictví ve věcech mládeže. Podmínky pro uložení ochranného léčení jsou

¹⁰⁴ STRÍŽ, I., POLÁK, P., FENYK, J., HÁJEK, R., *Trestní zákoník a trestní řád, průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou, 2. díl, Trestní řád*, Linde Praha, 2010, str. 757 s odkazem na rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 11 Tdo 426/2004.

¹⁰⁵ Viz § 265b odst. 1 písm. i) trestního řádu.

¹⁰⁶ Blíže viz ŠÁMAL, P. a kolektiv *Trestní řád*, 6. vydání, C. H. Beck Praha 2008 str. 2096.

¹⁰⁷ Viz § 265b odst. 1 písm. j) trestního řádu.

stanoveny v § 99 trestního zákona. K detailům ohledně podmínek ochranného opatření lze odkázat na odbornou literaturu a judikaturu tam uvedenou.¹⁰⁸

Absence nebo neúplnost výroku v rozhodnutí

Dalším dovolacím důvodem je absence některého výroku v rozhodnutí nebo jeho neúplnost.¹⁰⁹ Trestní řád rozeznává v § 119 odst. 1 dva druhy rozhodnutí, kterými jsou rozsudek a usnesení, přičemž „*soud rozhoduje rozsudkem, kde to zákon výslovně stanoví; v ostatních případech rozhoduje, jestliže zákon nestanoví něco jiného, usnesením. [...] Státní zástupce a policejní orgán rozhodují, jestliže zákon nestanoví něco jiného, usnesením*“.

Obsah výroků obsažených v rozsudku je stanoven zejm. v § 120 odst. 1 písm. c), § 120 odst. 3, § 121 až §124 trestního řádu. Obsah výroků obsažených v usnesení je stanoven zejm. v § 134 odst. 1 písm. c) trestního řádu.¹¹⁰

Nesplnění procesních podmínek pro vydání rozhodnutí ve věci samé

Dovolání lze podat také tehdy, když „*bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g), aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí přestože byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v písmenech a) až k)*“.¹¹¹ Specializovaná literatura k tomuto dovolacímu důvodu uvádí, že může „*dojít buď k tomu, že řádný opravný prostředek byl zamítnut z tzv. formálních důvodů podle § 148 odst. 1 písm. b) [trestního řádu] resp. podle § 253 odst. 1 [trestního řádu], přestože nebyly splněny procesní podmínky pro takové rozhodnutí, nebo odvolání bylo odmítnuto pro nesplnění jeho obsahových náležitostí podle § 253 odst. 3 [trestního řádu], ačkoliv oprávněná osoba nebyla řádně poučena nebo jí nebyla poskytnuta pomoc při odstranění vad odvolání, anebo byl řádný opravný prostředek zamítnut nebo odmítnut z libovolných důvodů, ale řízení předcházející*

¹⁰⁸ Viz např. JELÍNEK, J. a kolektiv, *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*, 2. vydání, Praha, Leges, 2011, str. 137 a násl.

¹⁰⁹ Viz § 265b odst. 1 písm. k) trestního řádu.

¹¹⁰ K výčtu viz JELÍNEK, J. a kolektiv, *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*, 2. vydání, Praha, Leges, 2011, str. 903 a 904.

¹¹¹ Viz § 265b odst. 1 písm. l) trestního řádu.

*napadenému rozhodnutí je zatíženo vadami, které naplňují některý z ostatních dovolacích důvodů podle § 265b odst. 1 písm. a) až k) trestního řádu“.*¹¹²

Trest odnětí svobody na doživotí

Důvodem dovolání, který se vymyká předchozím kategoriím, je možnost podání dovolání, pokud byl uložen trest vězení na doživotí.¹¹³ Oproti předchozím kategoriím se liší v tom, že sám o sobě nepředstavuje vadu, která by mohla být důvodem dovolání. Nejvyšší Soud České republiky se bude dovoláním zabývat pouze z důvodu uloženého trestu, i když by se mohlo stát, že předchozí postup i posouzení skutku orgány nižšího stupně byly zcela bezvadné. Tento dovolací důvod umožňuje přezkum toho, zda byly splněny podmínky pro uložení tohoto přísného trestu a představuje tak jednu z posledních záchrán, které může obviněný pro odvrácení tohoto trestu použít. Dále může odsouzený např. požádat o podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody podle § 88 trestního zákoníku, může tak však učinit až poté, co stráví nejméně 20 let v trestu odnětí svobody. Je zřejmé, že podání dovolání má tedy pro odsouzeného charakter poslední záchrany před nejméně dvacetiletým trestem odnětí svobody.¹¹⁴

Tento důvod i účel jeho použití odpovídá možnosti dovolacího přezkumu trestu smrti bývalým Nejvyšším soudem Československé socialistické republiky¹¹⁵ podle § 29 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění platném do 30. června 1990.¹¹⁶ Místem výkonu trestu smrti byla ve většině případů pankrácká věznice. Mezi lety 1918 a 1938 v ní bylo popraveno 15 osob, po zahájení německé okupace se situace změnila a k popravám docházelo mnohem častěji. „*Poslední poprava v Československu byla provedena 2. února 1989, kdy byl v pankrácké věznici pověšen pětinasobný vrah*“.¹¹⁷

¹¹² K výčtu viz JELÍNEK, J. a kolektiv, *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*, 2. vydání, Praha, Leges, 2011, str. 904.

¹¹³ Viz § 265b odst. 2) trestního řádu.

¹¹⁴ Blíže viz komentář § 88 trestního zákona v STRÍŽ, I., POLÁK, P., FENYK, J., HÁJEK, R., *Trestní zákoník a trestní řád, průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou*, 1. díl, *Trestní zákoník*, Linde Praha, 2010, str. 391.

¹¹⁵ Viz JELÍNEK, J. a kolektiv, *Trestní právo procesní*, 2. vydání, Praha, Leges 2011, str. 657.

¹¹⁶ Trest smrti byl zrušen zákonem č. 175/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon, účinným od 1. července 1990. Původně bylo zamýšleno touto novelou podmínky pro uložení trestu smrti zpřísnit, nicméně v rámci legislativního procesu došlo k přehodnocení situace a trest smrti byl zrušen. Již uložený trest smrti se účinností předmětné novely změnil na trest odnětí svobody na doživotí. Zmíněná novela, včetně důvodové zprávy k ní vydané, je dostupná v ASPI.

¹¹⁷ MONESTIER, M., *Historie trest smrti, Dějiny a techniky hrdelního trestu od počátků po současnost*, Rybka Publishers 1994, str. 373.

Rozsah, ve kterém by měl Nejvyšší soud České republiky provádět přezkum, byl stanoven judikaturou, konkrétně v rozhodnutí Nejvyšší soud České republiky sp. zn. 15 Tdo 138/2003, publikovaném ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu České republiky pod č. 58/2003.¹¹⁸ V tomto rozhodnutí bylo zaujato stanovisko, že „v případě, kdy obviněnému je uložen trest odnětí svobody na doživotí, je rozsah přezkumu napadeného rozhodnutí dovolacím soudem při uplatnění dovolacího důvodu podle § 265b odst. 2 [trestního řádu] omezen jen na posouzení toho, zda byly splněny všechny zákonné podmínky pro uložení takového druhu trestu ve smyslu ustanovení § 29 odst. 1, 3 [dnes § 54 trestního zákona]. Přitom dovolací soud vychází z toho, zda soudy zjištěný skutkový podklad v tomto směru opodstatňuje právní závěr o splnění podmínek pro uložení trestu odnětí svobody na doživotí.“

1.5. Řízení o dovolání

Lhůta a příslušný soud

Podle § 265e odst. 1 trestního řádu lze dovolání podat ve lhůtě dvou měsíců od doručení rozhodnutí, proti kterému dovolání směřuje. Navrácení lhůty není přípustné.¹¹⁹ Pro případ, že se doručuje jak obhájci, tak obviněnému, počíná lhůta k podání dovolání běžet ode dne, kdy bylo rozhodnutí doručeno poslednímu z těchto dvou osob.¹²⁰ Uvedená lhůta je procesní, tudíž zůstává zachována, pokud podání je v této lhůtě předáno poštovní instituci k doručení na adresu příslušného soudu. Případně lze také ve lhůtě učinit elektronické podání.¹²¹

Dovolání by mělo být podáno k soudu, který rozhodl ve věci v prvním stupni. Nicméně jde pouze o povinnost pořádkovou. Podle § 265e odst. 3 „lhůta k podání dovolání je zachována také tehdy, je-li dovolání podáno ve lhůtě u Nejvyššího soudu nebo u soudu, který rozhodl ve věci ve druhém stupni [...]“.

Osoby oprávněné podat dovolání

¹¹⁸ Odkaz viz JELÍNEK, J. a kolektiv, *Trestní právo procesní*, 2. vydání, Praha, Leges 2011, str. 657.

¹¹⁹ Viz § 265e odst. 4 trestního řádu.

¹²⁰ Viz § 265e odst. 2 trestního řádu.

¹²¹ Viz CÍSAŘOVÁ, D., FENYK, J., GŘIVNA, T. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. vyd. Praha: ASPI, 2008, str. 604 s odkazem na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 7 Tdo 802/2003 a k elektronickému podání sp. zn. 5 Tdo 1059/2006.

Osoby, které jsou oprávněné podat dovolání, jsou uvedeny v § 265b odst. 1 trestního řádu. Těmi jsou nejvyšší státní zástupce a obviněný. Žádné jiné osoby nejsou oprávněny dovolání podat, což platí i pro osoby, uvedené v § 247 odst. 2 trestního řádu, které byly oprávněné podat ve prospěch obviněného odvolání. Soudní praxe se setkala např. s nepřipustnými podáními dovolání, která byla sepsaná advokátem za poškozeného nebo zúčastněnou osobu. Taková dovolání musela být podle § 265i odst. 1 písm. c) trestního řádu odmítnuta jako dovolání, podaná osobou neoprávněnou.¹²²

Nejvyšší státní zástupce může podat dovolání ve prospěch i v neprospěch obviněného, ze své iniciativy nebo na základě návrhu krajského nebo vrchního státního zástupce a pro nesprávnost kteréhokoliv výroku rozhodnutí soudu. Žádný jiný státní zástupce není k podání oprávněn. „Smyslem této zákonné úpravy je sjednocení postupu všech státních zastupitelství z hlediska kontroly výkonu funkce veřejné žaloby v celé České republice. Současně by tímto způsobem měl nejvyšší státní zástupce přispívat i k sjednocování soudního rozhodování, protože lze předpokládat i s ohledem na vymezení důvodů dovolání v § 265b, že nejvyšší státní zástupce bude podávat dovolání tam, kde zjistí rozdílné rozhodování jednotlivých krajských či případně vrchních soudů o týchž právních otázkách“.¹²³ Nejvyšší státní zástupce se samozřejmě nemusí držet obsahu návrhu na podání dovolání. Z jedinečnosti oprávnění nejvyššího státního zástupce lze dovozovat, že na základě návrhu ani nemá povinnost dovolání vůbec podat. Jiný státní zástupce není k podání dovolání oprávněn. Postup státního zastupitelství je upraven v pokynu obecné povahy nejvyšší státní zástupkyně ze dne 21. 11. 2006 č. 7/2006 Sb. pokynů NSZ, o dovolání v trestních věcech. Podle toho státní zastupitelství činné před soudem druhého stupně předloží Nejvyššímu státnímu zastupitelství návrh na dovolání v případě, že jsou dány důvody dovolání. Nejvyšší státní zastupitelství poté předloží nejvyššímu státnímu zástupci buď návrh znění dovolání, nebo návrh na odložení dovolání.¹²⁴ Pro případ, že dovolání podá obviněný, doručí státní zastupitelství, kterému soud doručil opis dovolání, tento opis Nejvyššímu

¹²² HRACHOVEC, P., *Deset let dovolání podle trestního řádu, 1. část*, Bulletin advokacie 1 – 2 2012, str. 20.

¹²³ MUSIL, J., KRATOCHVÍL, J., ŠÁMAL, P. a kol., *Kurs trestního práva procesní*, 2. přepracované vydání, C. H. Beck 2003, str. 879 – 880.

¹²⁴ Viz čl. 3 odst. 1 pokynu obecné povahy nejvyšší státní zástupkyně ze dne 21. 11. 2006 č. 7/2006 Sb. pokynů NSZ, o dovolání v trestních věcech.

státnímu zastupitelství pro jeho posouzení, zda podá také dovolání, anebo vypracuje pouze vyjádření k dovolání obviněného.¹²⁵

Dovolání může podat také obviněný. Takové dovolání může být podáno pouze ve prospěch, a to ve prospěch obviněného, a nikoliv již v neprospěch či ve prospěch jiných osob (např. osoby spoluobviněného) a může se týkat pouze výroku, který se obviněného konkrétně dotýká.¹²⁶ Dovolání nemůže podat obviněný sám, ale pouze prostřednictvím obhájce. Bude tomu tak tehdy, i když nejsou splněny podmínky nutné obhajoby podle § 36 trestního řádu. Pro další řízení u dovolání pak obviněný musí mít obhájce pouze pro případy uvedené v § 36a odst. 2. Jiná podání v řízení o dovolání může tedy obviněný učinit sám svým jménem, jako příklad lze např. uvést zpětvzetí dovolání.¹²⁷ Důsledky podání dovolání jinak než prostřednictvím obhájce shrnuje Púry: „*podání obviněného, které nebylo učiněno prostřednictvím obhájce, se nepovažuje za dovolání, byť bylo tak označeno; o tom musí být obviněný poučen (§ 265d odst. 2 [trestního řádu]), Nejvyšší soud nerozhoduje o takovém podání, ale zašle ho v závislosti na jeho obsahu buď příslušnému soudu jako návrh na povolení obnovy řízení, nebo ministru spravedlnosti jako podnět ke stížnosti pro porušení zákona, popřípadě ho vrátí obviněnému s poučením, že dovolání lze podat pouze prostřednictvím obhájce. Obdobně postupuje u podání osob, které by mohly podat odvolání ve prospěch obviněného (§ 247 odst. 2 [trestního řádu])*“.¹²⁸

Podle § 265g trestního řádu může osoba, která podala dovolání, vzít dovolání zpět. Zpětvzetí dovolání ze strany obviněného nevyžaduje součinnost obhájce, obviněný může tento úkon učinit sám svým jménem. Dovolací soud vezme zpětvzetí usnesením na vědomí, přičemž před vydáním tohoto usnesení zkoumá, zda proti přijetí tohoto usnesení nejsou překážky. Za takové překážky lze považovat např. „*okolnost, že chybí výslovné vyjádření obviněného o zpětvzetí dovolání, bylo-li zpětvzetí učiněno jen obhájcem obviněného (dovolání podává vždy obviněný, proto ho také jen on sám může vzít zpět a obhájce je zde pouze prostředníkem – viz § 265d odst. 1 písm. b), odst. 2 věta první [trestního řádu]), nebo že je dán důvod bránící pokračovat v trestním*

¹²⁵ Viz čl. 4 pokynu obecné povahy nejvyšší státní zástupkyně ze dne 21. 11. 2006 č. 7/2006 Sb. pokynů NSZ, o dovolání v trestních věcech.

¹²⁶ Viz § 265b odst. 1 písm. b) trestního řádu.

¹²⁷ Viz rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 11 Tdo 494/2007.

¹²⁸ Viz JUDr. František Púry jako autor příslušné části učebnice CÍSAŘOVÁ, D., FENYK, J., GŘIVNA, T. a kol. Trestní právo procesní. 5. vyd. Praha: ASPI, 2008, str. 608.

*stíhání, obsažený v § 11 odst. 1 písm. a) [trestního řádu]*¹²⁹ Překážkou zpětvzetí rozhodnutí není subjektivní názor, nebo snad přesvědčení soudu, o správnosti nebo nezákonnosti rozhodnutí původně napadeného odvoláním. Pokud by osoba, která vzala zpět dovolání, ho opět podala, dovolací soud by takové dovolání odmítl podle § 265i odst. 1 písm. c).

Složení soudu

Nejvyšší soud České republiky rozhoduje v dovolacím řízení v senátním složení. V dovolacím řízení není přípustné, aby rozhodoval samosoudce, i když v řízení před soudem prvního stupně tomu tak bylo. Dle okolností rozhoduje buď v tříčlenném senátu, nebo ve velkém senátu kolegia Nejvyššího soudu. Velké senáty kolegií se podle § 19 odst. 3 zákona o soudech a soudcích skládají z 9 soudců kolegia, pokud však kolegium tvoří více než 27 soudců, tvoří velký senát kolegia z třetiny soudců kolegia.¹³⁰ Podle § 20 odst. 1 zákona o soudech a soudcích, k rozhodnutí velkému senátu postoupí věc senát Nejvyššího soudu k rozhodnutí velkému senátu, dospěl-li *„při svém rozhodování k právnímu názoru, který je odlišný od právního názoru již vyjádřeného v rozhodnutí Nejvyššího soudu“*.¹³¹ Svůj odlišný názor musí senát zdůvodnit.

Hlavní zásady dovolacího řízení

Ohledně zásad trestního řízení lze v přiměřeném rozsahu odkázat na výklad uvedený výše. Rozsah zásad, které se uplatní, je rozdílný v závislosti na tom, zda je dovolací řízení projednáno v neveřejném zasedání (užší rozsah) anebo ve veřejném zasedání (širší rozsah). Akademická rozdílnost zmíněná výše, spočívající v rozdílném uspořádání a obsahu jednotlivých zásad trestního řízení, podle názoru autorky této diplomové práce nemůže mít skutečně materiální a praktický dopad na trestní řízení.

Forma jednání o dovolání

Vzhledem k právní úpravě obsažené v § 265r odst. 1 trestního řádu, rozhoduje Nejvyšší soud České republiky ohledně dovolání zásadně ve veřejném zasedání.

¹²⁹ Viz ŠÁMAL, P. a kolektiv Trestní řád, 6. vydání, C. H. Beck Praha 2008 str. 2143.

¹³⁰ Podle § 19 odst. 3 zákona o soudech a soudcích: „[...] *nepředstavuje-li jedna třetina všech soudců kolegia celé liché číslo, skládá se velký senát z takového počtu soudců, který odpovídá celému lichému číslu vyššímu než 9, které bezprostředně následuje po tomto podílu*“.

¹³¹ Viz § 20 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích.

V neveřejném zasedání rozhoduje pouze v taxativně stanovených případech. Púry v tomto ohledu zmiňuje, že „*věc však může dovolací soud vyřídit částečně v neveřejném zasedání (např. odmítnout dovolání jedné z oprávněných osob z formálních důvodů podle § 265i odst. 1) a částečně ve veřejném zasedání (např. z podnětu řádně a včas podaného dovolání druhé z oprávněných osob zrušit napadené rozhodnutí a věc vrátit soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí)*“.¹³²

V neveřejném zasedání může ohledně dovolání rozhodnout Nejvyšší soud České republiky způsobem uvedeným v § 265r odst. 1 trestního řádu. Těmito rozhodnutími jsou „*a) rozhodnutí o odmítnutí dovolání (§ 265i), b) rozhodnutí o zrušení napadeného rozhodnutí (§ 265k) a přikázání věci k novému projednání a rozhodnutí (§ 265l odst. 1 a 2), je-li zřejmé, že vadu nelze odstranit ve veřejném zasedání, nebo c) jiná rozhodnutí, souhlasí-li s projednáním v neveřejném zasedání nejvyšší státní zástupce i obviněný*“.¹³³

Neveřejné zasedání je upraveno v § 240 a násl. trestního řádu. Představuje jednu ze tří forem soudního zasedání v trestním řízení, která se uplatní vždy pouze ve věcech, kde zasedá senát. Vzhledem k výše uvedeným způsobům rozhodnutí v neveřejném zasedání platí, že ani v dovolacím řízení, stejně tak jako v rámci celého trestního řízení, nelze v neveřejném zasedání uložit obviněnému trest a ani obviněný nemůže být uznán vinným trestným činem. Tato rozhodnutí mohou být vydána pouze ve veřejném zasedání.¹³⁴ Kromě všech členů senátu a zapisovatele nemohou jiné osoby na neveřejném zasedání být přítomny. Vzhledem k formulaci § 242 trestního řádu se neveřejného zasedání nemůže účastnit ani obviněný nebo jiné osoby, které by mohly být rozhodnutím dotčeny. Autorka této diplomové práce má za to, že taková úprava je vzhledem k právům obviněného (a to i vzhledem k právům dle Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod) přiměřená. Jak už totiž bylo řečeno, obviněného nelze v neveřejném zasedání uznat vinným trestným činem, ani mu za trestný čin uložit trest.

Veřejné zasedání je upraveno obecně v § 232 a násl. trestního řádu. Pro dovolací řízení platí také speciální ustanovení o veřejném zasedání, vyjádřené

¹³² Viz JUDr. František Púry jako autor příslušné části učebnice CÍSAŘOVÁ, D., FENYK, J., GŘIVNA, T. a kol. Trestní právo procesní. 5. vyd. Praha: ASPI, 2008, str. 610.

¹³³ Viz § 265r odst. 1 trestního řádu.

¹³⁴ RŮŽIČKA, M. a kol. Komentář k trestnímu řádu, Aspi, ID : LIT23032CZ, 2003, komentář k § 240, dostupný v ASPI.

v § 265r trestního řádu. Veřejné zasedání je jak v odvolání, tak i v dovolacím řízení obecným způsobem řízení.¹³⁵ Ani v odvolání, ani v dovolání se neuplatní třetí forma soudního zasedání, a to hlavní líčení. V tom soud zasedá pouze v prvním stupni. Co se týče širší uplatnění hlavních zásad trestního řízení, v hlavním líčení i ve veřejném zasedání by měly mít stejný rozsah zásad. Ve veřejném líčení se totiž rozhoduje o velmi důležitých otázkách trestního řízení, a to zejména o vině a trestu obviněného.¹³⁶ Veřejným zasedáním se prolíná právo stran vyjádřit se k podanému dovolání a důvodům v dovolání uvedeným, což ztělesňuje prvky zásady *audiatur et altera pars* (budiž slyšena i druhá strana).¹³⁷ Ve veřejném zasedání lze vydat rozhodnutí, která nelze vydat v zasedání neveřejném. Na rozdíl od zasedání neveřejného, má veřejnost na veřejné zasedání přístup. Veřejnost lze z veřejného zasedání vyloučit pouze v případech stanovených zákonem.¹³⁸

Ve veřejném zasedání bude vždy přítomen státní zástupce činný u Nejvyššího státního zástupce. Jeho účast je totiž podle § 265r odst. 5 povinná. Průběh veřejného zasedání je sumarizován zejména v § 265r odst. 6 trestního řádu. Podle toho „*po zahájení veřejného zasedání přednese předseda senátu nebo jím určený člen senátu napadené rozhodnutí a podá zprávu o stavu věci. Potom přednese dovolatel své dovolání a odůvodní je. Státní zástupce a osoby, které mohou být rozhodnutím dovolacího soudu přímo dotčeny, pokud nejsou dovolateli, přednesou své vyjádření; není-li některá z těchto osob přítomna a je-li vyjádření obsaženo ve spise, anebo požádá-li o to, přednese obsah jejich podání předseda senátu nebo jím určený člen senátu*“.¹³⁹ Ohledně provádění důkazů platí, že je provádět lze, ale pouze ve výjimečných případech a v rozsahu nezbytném k tomu, aby mohl Nejvyšší soud o podaném dovolání rozhodnout.¹⁴⁰

¹³⁵ K odvolání viz § 263 odst. 1 trestního řádu.

¹³⁶ Viz HENDRYCH, D. a kol., Právní slovník, Praha 2009, dostupný na <<http://www.beck-online.cz>>.

¹³⁷ Přiměřeně viz FASTNER, J., *K průběhu veřejného zasedání odvolacího soudu*, Trestněprávní revue 2/2002, str. 60, dostupný na internetu: <www.beck-online.cz>.

¹³⁸ Viz § 2 odst. 10 trestního řádu.

¹³⁹ Viz § 265r odst. 6 trestního řádu.

¹⁴⁰ Viz § 265r odst. 7 trestního řádu.

Ve veřejném zasedání rozhoduje soud v zásadě usnesením. Rozsudkem pouze tam, kde to zákon výslovně stanoví, a to pouze pro případ, kdy napadené rozhodnutí zruší a sám hned o věci rozhodne.¹⁴¹

Ve veřejném zasedání¹⁴² může soud rozhodnout tak, že dovolání (i) odmítne,¹⁴³ (ii) zamítne pro jeho nedůvodnost¹⁴⁴ nebo (iii) napadené rozhodnutí nebo jeho část a popřípadě také řízení předcházející napadené části rozhodnutí zruší.¹⁴⁵

Po zrušení rozhodnutí a případnému řízení jemu předcházející nastává několik alternativ dalšího postupu dovolacího soudu. Alternativy jsou takové, že Nejvyšší soud (i) se omezí pouze na zrušení rozhodnutí pro případ, že tímto zrušením jsou vady rozhodnutí zhojeny, (ii) přikáže věc „soudu, o jehož rozhodnutí jde, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl“,¹⁴⁶ a to pro případ, že „po zrušení napadeného rozhodnutí nebo některého jeho výroku nutno učinit ve věci nové rozhodnutí“,¹⁴⁷ (iii) rozhoduje-li pouze o zrušení rozhodnutí ve výroku o náhradě škody, „odkáže poškozeného na řízení ve věcech občanskoprávních, popřípadě na řízení před jiným příslušným orgánem“,¹⁴⁸ nebo (iv) rozhodne ve věci rozsudkem sám.¹⁴⁹

V rozhodování rozsudkem má však Nejvyšší soud stanoveny zákonem úzké mantinely. Nejvyšší soud totiž nemůže sám „a) uznat obviněného vinným skutkem, pro nějž byl obžaloby zproštěn nebo pro nějž bylo trestní stíhání zastaveno, b) uznat obviněného vinným těžším trestným činem, než jakým mohl být uznán vinným napadeným rozsudkem, c) uložit obviněnému trest odnětí svobody nad dvacet

¹⁴¹ Viz § 265m odst. 1 trestního řádu.

¹⁴² Ve struktuře způsobů rozhodnutí Nejvyššího soudu v následujících dvou odstavcích, hledala autorka inspiraci v JELÍNEK, J. a kolektiv, *Trestní právo procesní*, 5. aktualizované vydání, Linde Praha, a. s. 2007, str. 614 - 615.

¹⁴³ Podle § 265i odst. 1 trestního řádu „(1) Nejvyšší soud dovolání odmítne a) není-li přípustné, b) bylo-li podáno z jiného důvodu, než je uveden v § 265b, c) bylo-li podáno opožděně, osobou neoprávněnou, osobou, která ho znovu podala, když ho předtím výslovně vzala zpět, d) nesplňuje-li náležitosti obsahu dovolání, e) jde-li o dovolání zjevně neopodstatněné, f) je-li zcela zřejmé, že projednání dovolání by nemohlo zásadně ovlivnit postavení obviněného a otázka, která má být z podnětu dovolání řešena, není po právní stránce zásadního významu“.

¹⁴⁴ Viz § 265j.

¹⁴⁵ Viz § 265i odst. 3.

¹⁴⁶ Viz § 265l odst. 1 trestního řádu.

¹⁴⁷ Viz § 265l odst. 1 trestního řádu. Případně může Nejvyšší soud podle §265l odst. 2 přikázat soudu nižšího stupně, aby věc projednal a vydal rozhodnutí i bez zrušení jakékoliv části rozhodnutí.

¹⁴⁸ Viz § 265 trestního řádu, na který odkazuje § 265m odst. 2.

¹⁴⁹ Viz § 265m trestního řádu.

až do třiceti let nebo trest odnětí svobody na doživotí, nebyl-li mu již uložen přezkoumávaným rozhodnutím, případně ve spojení s rozsudkem soudu prvního stupně.¹⁵⁰

Nové projednání u soudu nižšího stupně

Pro případ, že Nejvyšší soud na základě dovolání napadené rozhodnutí nebo jeho část zruší a vrátí soudu nižšího stupně k novému projednání, není soud nižšího stupně zcela volný v jeho dalším postupu a rozhodování ohledně předmětné věci. Soud nižšího stupně je v první řadě podle § 265s odst. 1 trestního řádu vázán právním názorem Nejvyššího soudu. Ostatně pokud by nebyl vázán právním názorem Nejvyššího soudu, riskoval by zákonodárce opakované vydávání vadných rozhodnutí a zahlcení justičního systému opakovanými dovoláními. Navíc by byla narušena jednotnost rozhodování trestních soudů. Zde vidíme v zásadě ukázkou jednoho ze střípků v praxi faktické závaznosti judikatury Nejvyššího soudu jako protiklad k akademickému tvrzení, že judikatura není obecným pramenem práva. Je zřejmé, že právní názor je v tomto konkrétním případě podle § 265s odst. 1 trestního řádu závazný pouze pro konkrétní soud nižšího stupně, nicméně ani jiné trestní soudy nebudou riskovat opačné rozhodování v obdobných věcech tak, aby jim potom takové rozhodování Nejvyšší soud nevracel.

Kromě závaznosti právního názoru musí také soud nižšího stupně provést takové úkony a doplnění, které mu Nejvyšší soud provést nařídil. Nejvyšší soud nicméně pro provedení těchto procesních úkonů spíše stanoví hlavní zásady a směry, přičemž nutnost provedení konkrétních úkonů vyplyne až v průběhu provádění nového projednání věci.¹⁵¹ Pokud bylo dovolání podáno pouze ve prospěch obviněného, nesmí soud nižšího stupně v novém projednání věci rozhodnout v neprospěch obviněného. Tímto je naplněná zásada zákazu *reformationis in peius*, kterou autorka detailně popsala v této diplomové práci výše.

S ohledem na základní zásady trestního řízení, zmíněné autorkou této diplomové práce výše, je nutné při dovolacím řízení pamatovat na důležitý princip zákazu změny k horšímu. Ten se uplatní v případě, že dovolání bylo podáno pouze ve prospěch

¹⁵⁰ Viz § 265m odst. 1 trestního řádu.

¹⁵¹ JELÍNEK, J. a kolektiv, *Trestní právo procesní*, 5. aktualizované vydání, Linde Praha, a. s. 2007, str. 615.

obviněného a navíc přichází v úvahu změna napadeného rozhodnutí, a to jak po jeho zrušení, tak i bez zrušení, způsobem doplnění chybějícího či neúplného výroku.¹⁵² S tím souvisí také princip *beneficia cohaesionis*, podle kterého „*prospívá-li důvod, z něhož rozhodl [dovolací] soud ve prospěch některého obžalovaného, také dalšímu spoluobžalovanému, rozhodne [dovolací] soud vždy též v jejich prospěch.*“¹⁵³

¹⁵² Viz CÍSAŘOVÁ, D., FENYK, J., GŘIVNA, T. a kol. Trestní právo procesní. 5. vyd. Praha: ASPI, 2008, str. 618.

¹⁵³ Viz §265k odst. 2 s odkazem na § 261 trestního řádu, který autorka upravila přiměřeně pro použití v dovolacím řízení, kde, jinak v § 261 trestního řádu zmíněná osoba zúčastněná, nemá v dovolacím řízení postavení strany.

2. Slovenská právní úprava dovolání

V Slovenské republice byl před poměrně krátkou dobou přijat zbrusu nový trestní řád. Stalo se tak zákonem č. 301/2005 Z.z., trestný poriadok, platným od 2. července 2005 a účinným od 1. ledna 2006 (dále označen jen jako *trestný poriadok*). *Trestný poriadok* pro území Slovenské republiky zrušil, na území České republiky stále platný, předchozí zákon č. 141/1961 Sb., o trestnom konaní súdnom (trestný poriadok). Ke dni uzavření rukopisu této diplomové práce byl *trestný poriadok* dvaadvacetkrát novelizován, přičemž jedna z těchto novel byla způsobena nálezem Ústavního soudu Slovenskej republiky, který 20. května 2009 rozhodl o zrušení zákona č. 458/2003 Z. z. o zriadení Špeciálneho soudu a Úradu špeciálnej prokuratúry pro jeho nesoulad s Ústavou Slovenskej republiky.¹⁵⁴

Součástí nového *trestného poriadku* byla také nová právní úprava dovolání v trestním řízení. V předchozím zákoně č. 141/1961 Sb., o trestnom konaní súdnom (trestný poriadok) možnost dovolání zakotvena nebyla. V Slovenské republice byl tedy institut dovolání zpřístupněn stranám trestního řízení až o čtyři roky později než v České republice, kde účinnost novely, zavádějící dovolání, byla stanovena na 1. leden 2002.

Dovolání (*dovolanie*) je upraveno v hlavě osmé (*mimoriadne opravné prostriedky*) dílu druhém, § 368 a násl. *trestného poriadku*. Struktura i obsah textu, upravujícího dovolání v *trestném poriadku*, je obdobná jako v českém trestním řádu. Podle některých názorů vycházel slovenský zákonodárce při tvorbě *trestného poriadku* částečně ze zkušeností s trestním řádem v České republice a taktéž po vzoru českého trestního řádu byla v *trestném poriadku* provedena podstatná revize opravných prostředků.¹⁵⁵

2.1. Základní charakteristika dovolání

Obdobně jako v dovolacím řízení podle českého trestního řádu, strany trestního řízení mohou dovolání „*podat' proti právoplatnému rozhodnutiu soudu, ktorým bol*

¹⁵⁴ Rozhodnutí Ústavního soudu Slovenskej republiky č. 290/2009 Z.z. vo veci namietaného nesúladu zákona č. 458/2003 Z. z. o zriadení Špeciálneho soudu a Úradu špeciálnej prokuratúry a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Dostupný na internetu: <http://jaspi.justice.gov.sk/jaspiw1/htm_zak/jaspiw_mini_zak_zobraz_clanok1.asp?kotva=k1&skupina=1>.

¹⁵⁵ SEKVARD, O., *Dovolání ve slovenském trestním řízení v dosavadní praxi*, Trestněprávní revue 10/2009, s. 313, dostupný na internetu: <www.beck-online.cz>.

*porušený zákon alebo ak boli porušené ustanovenia o konaní, ktoré mu predchádzalo, ak je toto porušenie dôvodom dovolania*¹⁵⁶ podľa *trestného poriadku*. Dále *trestný poriadok* stejně jako český trestní řád taxativním způsobem vymezuje rozhodnutí, proti kterým lze podat dovolání, přičemž český trestní řád, na rozdíl od *trestného poriadku*, označuje tato rozhodnutí za rozhodnutí ve věci samé.¹⁵⁷

2.2. Základní zásady uplatnitelné v opravném řízení

Slovenská doktrína uplatňuje v zásadě stejné základní zásady v trestním řízení jako doktrína česká. Ivor rozlišuje následující zásady, uplatnitelné specificky v opravném řízení:¹⁵⁸ (i) *zásada prezumpcie neviny* (ta se uplatní však pouze v rámci řádných opravných prostředků), (ii) *zásada oficiality*, (iii) *zásada práva na prejednanie veci v primeranej lehote*, (iv) *zásada práva na obhajobu*, (v) *zásada verejnosti*, (vi) *zásada ústnosti*, (vii) *revizný princíp* (s dělením na úplný a omezený revizní princip), (viii) *kasačný nebo apelačný princíp*, (ix) *devolutivný účinok opravného prostriedku*, (x) *suspenzívny účinok opravného prostriedku*, (xi) *zákaz reformatio in peius*, (xii) *beneficium cohaesionis*. Zásady zmíněné výše pod čísly (i) - (vi) označuje Ivor jako zásady opravného řízení všeobecné, pod číslem (vii) - (xii) jde pak o zásady opravného řízení specifické.

Vzhledem k tomu, že slovenský *trestný poriadok* vychází ze stejných obecných principů řízení jako český trestní řád a také vzhledem k tomu, že slovenský *trestný poriadok* i český trestní řád jsou v zásadě stejnými zákony, které se liší zejména v technických aspektech (rozdílné lhůty pro podání dovolání, jinak situovaná soustava soudní moci) je obsah zmíněných zásad, uplatnitelné ve *slovenském trestnom riadení* stejný jako v českém trestním řízení. Autorka v tomto ohledu odkazuje na výklad zásad použitelných v českém dovolacím trestním řízení.

2.3. Přípustnost dovolání

Přípustnost dovolání je upravena v § 368, podle kterého je dovolání přípustné proti pravomocnému rozhodnutí soudu, kterým byl porušen zákon, nebo byla porušena některá ustanovení o řízení.

¹⁵⁶ Viz § 368 odst. 1 *trestného poriadku*.

¹⁵⁷ K výčtu rozhodnutí, proti nimž lze podat dovolání viz komentář k přípustnosti dovolání níže.

¹⁵⁸ Viz IVOR, J. a kol., *Trestné právo procesné*, IURA EDITION, spol. s r.o., Bratislava 2006, str. 676 - 684.

Dovolání je tedy přípustné za splnění podmínek obdobných jako v českém trestním řádu:

- a) jde o rozhodnutí soudu, dovolání není možné úspěšně podat proti rozhodnutím jiných orgánů činných v trestním řízení (např. rozhodnutí státního zástupce, tedy ve Slovenské republice *prokuristy* nebo policejního orgánu);
- b) jde o rozhodnutí ve věci samé, přičemž taxativní výčet rozhodnutí, které lze považovat za rozhodnutí ve věci samé je proveden ve slovenském trestním řádu v § 368 odst. 2 (výčet viz níže);
- c) rozhodnutí, proti němuž dovolání směřuje, je v právní moci (ve slovenské terminologii je *právoplatné*), proti takovému rozhodnutí soudu již nelze úspěšně podat řádný opravný prostředek;
- d) zákon dovolání v konkrétní situaci připouští, tedy dovolání podává k tomu oprávněná osoba (viz § 369 slovenského trestního řádu) a jsou dány dovolací důvody uvedené v § 371 slovenského trestního řádu.

Na rozdíl od českého trestního řádu nevyžaduje § 368 slovenského trestního řádu, aby rozhodnutí, proti němuž směřuje dovolání, bylo vydáno soudem v druhém stupni. Slovenský trestní řád tedy výslovně přímo nezakazuje podání dovolání proti prvostupňovému rozhodnutí, ba co víc, dovolání proti prvostupňovému rozhodnutí je dle slovenské právní úpravy možné.

Podle § 368 odst. 2 slovenského trestního řádu lze dovolání podat pouze proti následujícím rozhodnutím:¹⁵⁹

- a) „*rozsudok a trestný rozkaz*“: na rozdíl od české právní úpravy přípustnosti dovolání *trestný poriadok* výslovně nevyžaduje, aby šlo o rozsudek, jímž byl obviněný uznán vinným a uložen mu trest, nebo rozsudek, jímž byl obviněný obžaloby zproštěn.¹⁶⁰ Pokud jde o institut *trestného rozkazu*, ten je upraven v § 353 slovenského trestního řádu a je obdobný trestnímu příkazu podle § 314e českého trestního řádu;

¹⁵⁹ Viz § 368 odst. 2 slovenského trestního řádu.

¹⁶⁰ Viz § 265a odst. 2, písm. a) a b) českého trestního řádu.

- b) „uznesenie o postúpení veci okrem uznesenia o postúpení veci inému súdu“: tento prípad je analogický s prípadem uvedeným v § 265b odst. 2, písm. c) českého trestního řádu. Míří na situace, kdy skutek nenaplnuje znaky trestného činu, ale je na místě ho prošetřit jako přestupek, správní delikt nebo kárné provinění, přičemž v těchto věcech je příslušný jiný orgán než trestní soud (k § 265b odst. 2, písm. c) českého trestního řádu viz výše);
- c) „uznesenie o zastavení trestného stíhania“: tento typ rozhodnutí se uplatní bez dalších podmínek, stejně jako podle českého trestního řádu není podstatné, zda jde o zastavení fakultativní nebo obligatorní;
- d) „uznesenie o podmiennečnom zastavení trestného stíhania“: jde o dovolání proti tzv. odklonu obdobnému, který známe z českého trestního řádu;
- e) „uznesenie o podmiennečnom zastavení trestného stíhania spolupracujúceho obvineného“: *spolupracujúci* obviněný je osobou, která se významnou mírou podílela na objasnění vybraných trestných činů,¹⁶¹ anebo na zjištění, případně usvědčení pachatele tohoto trestného činu, přičemž zájem společnosti na objasnění takového trestného činu převyšuje zájem na trestním stíhání obviněného za tento nebo jiný trestný čin. Podmíněně zastavit trestní stíhání vůči organizátorovi, návodci nebo objednavateli¹⁶² trestného činu, o jehož objasnění jde;
- f) „uznesenie o schválení zmieru a zastavení trestného stíhania“: smír lze podle § 220 slovenského trestního řádu uzavřít v řízení o přečinu,¹⁶³ za který zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice

¹⁶¹ Podle § 218 odst. 1 slovenského trestního řádu jde o „[...] *objasnení korupcie, trestného činu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny, trestného činu založenia, zosnovania a podporovania teroristickej skupiny alebo zločinu spáchaného organizovanou skupinou, zločineckou skupinou alebo teroristickou skupinou*“

¹⁶² Tzv. *objednávateľ* není ve slovenském trestním řádu definován. Lze usuzovat, že jde o osobu účastníka nebo nepřímého pachatele.

¹⁶³ Prečin je podle § 10 slovenského trestného zákona „a) *trestný čin spáchaný z nedbanlivosti alebo b) úmyselný trestný čin, za ktorý tento zákon v osobitnej časti ustanovuje trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby neprevyšujúcou päť rokov.*“

nepřevyšuje pět let, přičemž smír schvaluje, se souhlasem obviněného, prokurátor a po schválení smíru se řízení zastavuje;¹⁶⁴

- g) „*rozhodnutie o uložení ochranného opatrenia*“: *ochranným opatreniem* ve smyslu § 33 slovenského trestního zákona je (i) ochranné léčení, (ii) ochranná výchova, (iii) ochranný dohled, (iv) detence, (v) zabránění věci, (vi) zabránění peněžní částky nebo (vii) zabránění majetku. Oproti právní úpravě v České republice¹⁶⁵ tedy slovenský *trestný zákon* upravuje institut ochranného dohledu (tzv. *ochranný dohl'ad*)¹⁶⁶ a tam, kde český zákon upravuje ochranné opatření zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty, slovenský *trestný zákon* rozlišuje tři samostatné druhy ochranného opatření, a to (i) zabránění věci, (ii) zabránění peněžní částky nebo (iii) zabránění majetku;
- h) „*rozhodnutie, ktorým bol zamietnutý riadny opravný prostriedok podaný proti rozhodnutiu podľa písmen a) až g), alebo rozhodnutie, ktorým odvolací súd na základe riadneho opravného prostriedku vo veci sám rozhodol*“: na rozdíl od české právní úpravy *trestný poriadok* výslovně neoznačuje v tomto písm. h) situaci, kdy by byl řádný prostředek odmítnut.

2.4. Dovolací důvody

Slovenský trestní řád stanoví taxativně důvody pro podání dovolání ve svém § 371. Dovolací důvody směřují jak proti procesním pochybením soudů první a druhé instance, tak i proti jejich nesprávnému hmotněprávnímu posouzení věci. Kromě hmotněprávních a procesněprávních pochybení lze dovolání, obdobně jako podle české právní úpravy, podle § 371 písm. n) podat tehdy, „*obviněnému uložený trest odňatia slobody na doživotie a súd rozhodol, že podmienenčné prepustenie z výkonu tohto trestu nie je prípustné*“.¹⁶⁷ Podle § 374 odst. 2 slovenského trestního řádu musí být dovolací

¹⁶⁴ Viz 220 odst. 1 slovenského trestního řádu.

¹⁶⁵ Podle § 98 trestního zákoníku „*ochrannými opatreniami jsou ochranné léčení, zabezpečovací detence, zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty a ochranná výchova*“.

¹⁶⁶ K *ochrannému dohl'adu* blíže viz § 76 slovenského trestního zákona.

¹⁶⁷ Viz § 371 odst. 1, písm. n) slovenského trestního řádu.

důvod v dovolání výslovně uveden, jeho absence znamená podstatný nedostatek dovolání, který podle §381 písm. e) vede k odmítnutí dovolání ze strany dovolacího soudu.

Nepříslušnost soudu

Podle § 371 odst. 1, písm. a) lze dovolání podat „*ak vo veci rozhodol nepríslušný súd*“. O takový případ může např. jít, pokud rozhodl soud, který nebyl věcně nebo místně příslušný podle § 16 nebo § 17 slovenského trestního řádu.¹⁶⁸ Na rozdíl od české právní úpravy zde není obsažena úprava týkající se obsazení soudu, tomuto důvodu bylo vymezeno samostatné písm. b), viz níže.

Nezákonné složení soudu

Podle § 371 odst. 1, písm. b) lze dovolání podat také tehdy když „*súd rozhodol v nezákonnom zložení*“. Na rozdíl od české právní úpravy tento důvod výslovně nestanoví výjimku ve smyslu, že by ustanovení o složení soudu nebylo porušeno pro případ, že namísto samosoudce rozhodne senát.¹⁶⁹ Tuto úpravu lze považovat za povedenou, když podle názoru autorky nelze pouze ze složení soudu předpokládat vyšší akademickou vybavenost senátu oproti samosoudci.

Zásadní porušení práva na obhajobu

Podle § 371 odst. 1, písm. c) lze dovolání podat také tehdy když „*zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu*“. Mezi případy zásadního porušení práva obviněného na obhajobu považuje odborná literatura¹⁷⁰ např. situaci, kdy byly splněny důvody pro *povinnú obhajobu* a přesto obžalovanému nebyl přidělen obhájce. *Povinná obhajoba* je ve slovenském trestním řádu upravena v § 37. Důvody *povinné obhajoby* jsou obdobné jako důvody nutné obhajoby podle českého trestního řádu. Určitou odchylkou je odkaz na *povinnú obhajobu* mladistvého přímo v § 37 slovenského trestního řádu, přičemž český trestní řád ponechává úpravu nutné obhajoby mladistvých zákonu o soudnictví ve věcech mládeže.¹⁷¹ Vzdát se práva na povinnou obhajobu může obviněný pouze v případě *konanie o obzvlášť závažnom zločine*, přičemž takovým

¹⁶⁸ IVOR, J. a kol., *Trestné právo procesné*, IURA EDITION, spol. s r.o., Bratislava 2006, str. 736.

¹⁶⁹ Viz Viz § 265b odst. 1 písm. a) českého trestního řádu.

¹⁷⁰ IVOR, J. a kol., *Trestné právo procesné*, IURA EDITION, spol. s r.o., Bratislava 2006, str. 736.

¹⁷¹ Viz § 42 odst. 2 zákona o soudnictví ve věcech mládeže.

zločinem je podle § 11 odst. 3 slovenského trestního zákona zločin, za který stanoví zákon trest odnětí svobody s dolní hranicí trestní sazby nejméně deset let. Oproti tomu v české právní úpravě, účinné od 1. ledna 2012, se může obviněný vzdát obhájce v řízení o trestném činu, za nějž zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí převyšující pět let¹⁷² a nutné obhajoby se lze navíc vzdát ve zjednodušeném řízení proti zadrženému.¹⁷³

Porušení ustanovení týkajících se účasti obviněného na trestním řízení

Podle § 371 odst. 1, písm. d) lze dovolání podat také tehdy když „*hlavné pojednávanie alebo verejné zasadnutie bolo vykonané v neprítomnosti obvineného, hoci na to neboli splnené zákonné podmienky*“. Požadavek účasti obžalovaného na *hlavnom pojednávani* je upraven v § 252 *trestného poriadku*. Stejně jako v českém, tak i ve slovenském trestním řízení se obecně bez účasti obžalovaného trestní řízení zpravidla nemůže vést. V plné míře se toto pravidlo uplatní při *hlavnom pojednávani*, přičemž bez přítomnosti obžalovaného lze *hlavné pojednávani* konat pouze tehdy, pokud má soud za to, že lze spolehlivě rozhodnout v nepřítomnosti obžalovaného a (i) obžalovaný byl řádně předvolán, (ii) obžalovaný měl možnost se vyjádřit ke skutku, který je předmětem trestního řízení, (iii) obžalovaný byl upozorněn na možnost vykonat *hlavné pojednávani* v jeho nepřítomnosti, (iv) obhájce obžalovaného prohlásí, že netrvá na osobním výslechu obžalovaného.¹⁷⁴ Z uvedeného výčtu je zřejmé, že důvody možnosti konání *hlavného pojednávani* jsou specifikovány jinak než v českém trestním řádu (k těm viz výše).

Podjatost

Podle § 371 odst. 1, písm. e) lze dovolání podat také tehdy když „*vo veci konal alebo rozhodol orgán činný v trestnom konaní, sudca alebo prísediaci, ktorý mal byť vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania*“. Ohledně podjatosti lze předpokládat, že rozhodovací činnost slovenských soudů bude obdobná jako u českých soudů. Podle § 31 odst. 1¹⁷⁵ slovenského trestního řádu je z právního úkonu trestního řízení vyloučen soudce nebo přisedící, *prokurátor*, *policajt*, *probační*

¹⁷² V tomto ohledu je dán i důvod nutné obhajoby, který podle české právní úpravy nastupuje již u méně závažných trestných činů než ve slovenské právní úpravě.

¹⁷³ Viz § 36b odst. 1 českého trestního řádu.

¹⁷⁴ Viz § 252 odst. 2 slovenského trestního řádu.

¹⁷⁵ Dále následuje doslovný překlad § 31 odst. 1 slovenského trestního řádu.

a mediační úředník, vyšší soudní úředník, soudní tajemník, asistent prokurátora a zapisovatel, u kterého lze mít pochybnosti o nezáujatosti pro jeho poměr k projednávané věci nebo k osobám, kterých se úkon přímo týká, k obhájci, zákonnému zástupci, zplnomocněnému zástupci, anebo pro poměr k jinému orgánu činnému v trestním řízení. Vzhledem k obecné formulaci podjatosti (doslova situace, kdy je „možno mať pochybnosť o nezaujatosti“¹⁷⁶) jde o úpravu shodnou s úpravou v českém trestním řádu, který za podjatost označuje shodně situaci, kdy „lze mít pochybnosti“ o tom, že by příslušný orgán rozhodoval nestranně. Lze tudíž očekávat i stejné situace, které jsou pokryty tímto ustanovením, jako např. ty, které jsou popsány výše ohledně podjatosti v českém trestním řízení.

Nedostatek souhlasu poškozeného

Podle § 371 odst. 1, písm. f) lze dovolání podat také tehdy když „*trestné stíhanie bolo vykonané bez súhlasu poškodeného, hoci jeho súhlas sa podľa zákona vyžaduje*“. Případy, kdy je vyžadován souhlas poškozeného, jsou stanoveny v § 211 slovenského trestního řádu. Ten stanoví výčet mnoha skutkových podstat trestných činů, mezi nimiž lze zmínit neposkytnutí pomoci, krádež, zpronevěra, poškozování věřitele, poškozování cizí věci a další.¹⁷⁶ V českém trestním řádu není mezi dovolacími důvody tento důvod výslovně vymezen. Autorka má však za to, že nedostatek souhlasu poškozeného je zahrnut v širším dovolacím důvodu podle § 265b odst. 1 písm. e) českého trestního řádu, podle kterého lze dovolání podat, pokud „*proti obviněnému bylo vedeno trestní stíhání, ačkoliv podle zákona bylo nepřípustné*“. Nepřípustnost trestního stíhání pak vyplývá z § 11 odst. 1 písm. i).

Rozhodnutí bylo vydané na základě důkazů, které nebyly provedeny v souladu se zákonem

Podle § 371 odst. 1, písm. g) *trestného poriadku* lze dovolání podat také tehdy když „*rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom*“. Tento důvod představuje výraznou odlišnost od českého právního řádu, dle kterého mezi dovolací důvody v českém trestním řádu nepatří vadný postup řízení ohledně provádění důkazů. Vadný postup řízení je ale důvodem pro jiný mimořádný opravný prostředek, stížnost pro porušení zákona podle § 266 českého trestního řádu.

¹⁷⁶ Viz § 211 odst. 1 slovenského trestního řádu.

V tomto ohledu je tedy slovenská úprava dovolání širší a poskytuje stranám trestního řízení více možností napadení pravomocného rozhodnutí soudu.¹⁷⁷

Uložení nesprávného druhu nebo výměru trestu

Podle § 371 odst. 1, písm. h) lze dovolání podat také tehdy když „*bol uložený trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby alebo bol uložený taký druh trestu, ktorý zákon za prejednávany trestný čin nepripúšťa*“. Tento dovolací důvod je vymezen doslova stejně, jako v českém trestním řádu. Dovolací důvod bude tedy naplněn ve dvou případech, a to (i) když soud uloží druh trestu, který není možno za projednávaný skutek uložit, anebo (ii) tento trest lze uložit, ale byly překročeny zákonné hranice trestní sazby, vymezené v slovenském trestním řádu. V prvním případě lze uvést jako příklad např. uložení peněžitého trestu podle § 56 slovenského *trestného zákona* za trestný čin, kterým se pachatel nesnažil získat majetkový prospěch, ani nebyly splněny další podmínky pro uložení tohoto trestu.¹⁷⁸ V druhém případě by šlo o situaci, kdy by podmínky uložení peněžitého trestu byly splněny, přičemž by soud uložil tento trest ve výšce pod 160 Eur nebo nad 33.193,- Eur, což jsou zákonné hranice trestní sazby podle § 56 odst. 1 slovenského *trestného zákona*.¹⁷⁹

Nesprávné právní posouzení

Podle § 371 odst. 1, písm. i) lze dovolání podat také tehdy když „*rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť*“. Tento důvod je opět velmi podobný důvodu, uvedenému v českém trestním řádu, konkrétně v § 265b odst. 1 písm. g).¹⁸⁰ Český trestní řád nestanoví výslovně, že dovolací soud nemůže zkoumat správnost a úplnost skutkového zjištění, nicméně tento závěr je stanoven stabilní judikaturou Nejvyššího

¹⁷⁷ Uvedený postup stížnosti pro porušení zákona podle českého trestního řádu je nenárokový, ministr spravedlnosti může, ale nemusí stížnost pro porušení zákona podat.

¹⁷⁸ Podle § 56 slovenského *trestného zákona* „(1) Peňažný trest môže súd uložiť od 160 eur do 33 193 eur páchatelovi úmyselného trestného činu, ktorým získal alebo sa snažil získat majetkový prospech.

(2) Bez splnenia podmienok uvedených v odseku 1 môže súd peňažný trest uložiť, ak ho ukladá za prečin a vzhľadom na povahu spáchaného prečinu a možnosť nápravy páchatela trest odňatia slobody neukladá.“

¹⁷⁹ Blíže viz SAMAŠ, O., STIFFEL, H., TOMAN, P., *TRESTNÝ ZÁKON, Stručný komentár. druhé, prepracované a doplnené vydanie*, IURA EDITION 2010, str. 159.

¹⁸⁰ Podle § 265 b odst. 1 písm. g) lze dovolání podat pokud „*rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení*“.

soudu České republiky.¹⁸¹ Správnost a úplnost zjištěného skutku je otázkou řízení v první, částečně i druhé, instanci. Role dovolacího soudu je však jiná, a to sjednocování judikatury řešením právních otázek a odstraňování některých, výslovně uvedených, závažných procesních vad.¹⁸² Uvedené platí jak pro slovenský, tak i český trestní proces.

Nesplnění podmínek uložení ochranného opatření

Podle § 371 odst. 1, písm. j) lze dovolání podat také tehdy když „*bolo uložené ochranné opatrenie, hoci na to neboli splnené zákonné podmienky*“. Tento dovolací důvod je vymezen doslova stejně jako dovolací důvod, který je uvedený v 265b odst. 1 písm. j) českého trestního řádu. Jak již bylo uvedeno výše, slovenský *trestný zákon* vymezuje ochranná opatření ve svém § 33. Podmínky pro uložení ochranných opatření jsou pak vymezeny zejm. v § 73 až § 83b slovenského *trestného zákona*.¹⁸³

Nezákonné trestní stíhání proti obviněnému

Podle § 371 odst. 1, písm. k) lze dovolání podat také tehdy když „*proti obviněnému sa viedlo trestné stíhanie, hoci bolo neprípustné*“. I tento dovolací důvod je doslova stejný jako důvod vymezený českým řádem, konkrétně v § 265b odst. 1 písm. e). Důvody nepřípustnosti trestního stíhání jsou stanoveny v § 9 slovenského *trestného poriadku*. Mezi tyto situace patří např. trestní stíhání (i) ohledně promlčené věci, (ii) proti osobě, která pro nedostatek věku není trestně zodpovědná, (iii) proti mrtvému, (iv) ohledně skutku, o kterém bylo již vydáno pravomocné rozhodnutí (zásada *ne bis in idem*).¹⁸⁴

Nezákonné zamítnutí nebo zpětvzetí odvolání

Podle § 371 odst. 1, písm. l) lze dovolání podat také tehdy když „*odvolací súd zamietol odvolanie podľa § 316 ods. 1, hoci na to neboli splnené zákonné dôvody, alebo zobrať na vedomie späťvzatie odvolania obhajcom alebo osobou uvedenou v § 308 ods.*

¹⁸¹ Viz např. Zpráva Nejvyššího soudu České republiky o analýze a vyhodnocení účinnosti novely trestního řádu č. 265/2001 Sb. ve vztahu k soudnímu řízení, sp. zn. Ts 42/2003.

¹⁸² Viz Zpráva Nejvyššího soudu České republiky o analýze a vyhodnocení účinnosti novely trestního řádu č. 265/2001 Sb. ve vztahu k soudnímu řízení, sp. zn. Ts 42/2003.

¹⁸³ Blíže viz SAMAŠ, O., STIFFEL, H., TOMAN, P., *TRESTNÝ ZÁKON, Stručný komentár. druhé, prepracované a doplnené vydanie*, IURA EDITION 2010, str. 191 a násl.

¹⁸⁴ Další důvody nepřípustnosti viz § 9 odst. 1 slovenského *trestného poriadku*.

2 napriek tomu, že obvinený nedal výslovný súhlas na späťvzatie odvolania“. Tento dovolací dôvod se sestáva ze dvou situací a je formulovaný jinak, než obdobný dovolací dôvod v § 265b odst. 1 písm. l) českého trestního řádu.¹⁸⁵ Dovolání z tohoto důvodu lze tedy podat pro případ, že (i) soud zamítl odvolání a nebyly k tomu splněny podmínky, tedy např. pro případ, že odvolání zamítl jako opožděné, přičemž bylo podáno včas, anebo (ii) soud na návrh obhájce vzal na vědomí zpětvzetí odvolání, přičemž obžalovaný k tomuto nedal výslovný souhlas.¹⁸⁶

Zrušení právoplatného rozhodnutí generálního prokurátora

Podle § 371 odst. 1, písm. m) lze dovolání podat také tehdy když „*pred podaním obžaloby generálny prokurátor zrušil právoplatné rozhodnutie prokurátora po lehote uvedenej v § 364 ods. 3*“. Tento dovolací důvod míří na situace, kdy rozhodnutí prokurátora bylo zrušeno po uplynutí tříměsíční lhůty od jeho právní moci. Zájem na výsledku trestního řízení je tak postaven nad formální a materiální stránku právní moci.¹⁸⁷

Trest odnětí svobody na doživotí

Podle § 371 odst. 1, písm. n) lze dovolání podat také tehdy když „*bol obvinenému uložený trest odňatia slobody na doživotie a súd rozhodol, že podmiennečné prepustenie z výkonu tohto trestu nie je prípustné*“. Slovenská právní úprava, stejně jako česká, neumožňuje uložení trestu smrti. Nejprísnejším trestem tedy zůstává trest odnětí svobody na doživotí. I bez absence jakýchkoliv vad, které by jinak mohly být důvodem dovolání, je umožněno odsouzenému, aby dovolací soud přezkoumal, zda byly splněny podmínky uložení tohoto přísného trestu. Odlišnost slovenské právní úpravy spočívá v tom, že pro podání z uvedeného důvodu, na rozdíl od české právní úpravy, požaduje splnění dodatečné podmínky, a to, že soud rozhodl, že podmínečné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody není přípustné. Je zřejmé, že v takovém

¹⁸⁵ Podle § 265b odst. 1 písm. l) českého trestního řádu lze dovolání podat, pokud „*bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g), aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí nebo byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v písmenech a) až k)*“.

¹⁸⁶ Podle §312 odst. 3 slovenského trestného poriadku „*[o]dvolanie podané v prospech obžalovaného obhajcom, inou oprávnenou osobou alebo zákonným zástupcom môže byť vzaté späť len s výslovným súhlasom obžalovaného. Prokurátor môže ziať také odvolanie späť i bez súhlasu obžalovaného. [...]*“.

¹⁸⁷ Detailní výklad k právní moci a vykonatelnosti rozhodnutí lze nalézt v JELÍNEK, J., ŘÍHA, J., SOVÁK, Z., *Rozhodnutí v trestních věcech*, 2. aktualizované a přepracované vydání. Praha: Leges, 2008, str. 87 a násl.

případě bude dovolací soud zkoumat, zda byly splněny podmínky k podmíněčnému propuštění.

Zvláštní důvody ministra spravedlivosti

Kromě dovolacích důvodů, uvedených výše, může podle § 271 odst. 2 slovenského *trestného poriadku* podat dovolání *ministr spravedlivosti*, a to pro případ, že bylo porušeno ustanovení *trestného poriadku* nebo jiného právního předpisu o vazbě nebo o podmíněčném propuštění odsouzeného z výkonu trestu odnětí svobody.

2.5. Řízení o dovolání

Lhůta a příslušný soud

Lhůtu pro podání dovolání upravuje § 370 odst. 1 *trestného poriadku*. Toto ustanovení představuje další podstatnou odlišnost od českého trestního řádu. Lhůty podle slovenské právní úpravy se od těch českých totiž výrazně liší. Navíc dochází k rozlišením v případech, kdy je dovolání podáno ve prospěch anebo v neprospěch obviněného. Pro případ podání dovolání ve prospěch obviněného stanoví § 370 odst. 1 *trestného poriadku* lhůtu v délce třech let. Ve srovnání s českou dvouměsíční lhůtou jde o velmi výraznou odlišnost ve prospěch obviněného. Pokud se dovolání podává v neprospěch obviněného, pak slovenský *trestný poriadok* v § 370 odst. 1 stanoví lhůtu šesti měsíců.

Počáteční den běhu lhůt je stanoven stejně jako v české právní úpravě, a to ode dne doručení rozhodnutí obviněnému a pokud se doručuje i obhájci, tak pozdější datum doručení obviněnému nebo obhájci. Výjimka týkající se počátku běhu lhůt se vztahuje k podání dovolání ze strany *ministra spravedlivosti*. Tomu plyne lhůta k podání dovolání ode dne toho doručení, které bylo uskutečněno dříve.¹⁸⁸ Stejně tak, jako v českém trestním řádu, ani podle slovenské právní úpravy nelze prominout zmeškání lhůty podle § 64 *trestného poriadku*.¹⁸⁹

Ohledně počítání lhůt obsahuje *trestný poriadok* obecná ustanovení v § 63, v úpravě dovolání již pravidla počítání lhůt neobsahuje. I podle slovenského práva je lhůta k podání dovolání procesní, tudíž „*lehota je zachovaná aj vtedy, ak podanie bolo*

¹⁸⁸ Viz § 370 odst. 2 *trestného poriadku*.

¹⁸⁹ Viz MINÁRIK, Š. a kol., *TRESTNÝ PORIADOK, Stručný komentár*, IURA EDITION 2006, str. 859.

v lehote [...] podané na pošte a adresované súdu, [...] u ktorého sa má podať alebo ktorý má vo veci rozhodnúť [...].“ Český trestní řád také obsahuje obecná ustanovení k počítání lhůt,¹⁹⁰ nicméně ještě navíc speciálně upravuje zachování lhůt v § 265e odst. 3 trestního řádu. Česká speciální úprava je komplexnější v tom smyslu, že upravuje také možnost, kdy dovolání bude podáno nepřislušnému soudu, přičemž v takovém případě stanoví zachování lhůty. V tomto ohledu vnímá autorka této diplomové práce přísnější aspekt slovenské právní úpravy, který je však více než vyvážen delšími lhůtami pro podání dovolání. Také lze očekávat, že vzhledem k povinnému zastoupení obhájcem nebude docházet k omylům ohledně soudu příslušného k podání dovolání.

Dovolání musí být podáno k soudu, který rozhodl ve věci v prvním stupni. Vzhledem k tomu, že slovenský *trestný poriadok* neobsahuje speciální úpravu, která by umožnila, stejně tak jako v České republice, podat dovolání k jinému než soudu prvního stupně, tak tato povinnost nemá pouze pořádkový charakter. Při podání nepřislušnému soudu pak lhůta zachována nezůstane.

Osoby oprávněné podat dovolání

Osoby oprávněné podat dovolání jsou uvedeny v § 369 *trestného poriadku*. Těmi jsou (i) *minister spravodlivosti*, (ii) *generálny prokurátor*, (iii) *obvinený*, (iv) *v prospech obvineného aj ďalšie osoby*. Žádné jiné osoby nejsou oprávněny dovolání podat (např. poškozený). V rozsahu oprávněných osob je výrazný rozdíl oproti úpravě v českém trestním řádu. V tom nemohou dovolání podat ani osoby, které byly oprávněné podat ve prospěch obviněného odvolání, přičemž podle slovenského *trestného poriadku* tyto osoby oprávnění podat dovolání ve prospěch obviněného mají.

Ačkoliv *minister spravodlivosti* není stranou trestního řízení, § 369 mu přiznává možnost do řízení zasáhnout podáním dovolání. Z důvodů, uvedených v § 371 *trestného poriadku*¹⁹¹ může ministr spravedlnosti podat dovolání pouze na podnět a nikoliv z výlučně vlastní iniciativy. Role *ministra spravodlivosti* je ochrana veřejného zájmu, měl by tedy vstupovat do řízení hlavně tehdy, když to veřejný zájem vyžaduje.

¹⁹⁰ Viz § 60 trestního řádu.

¹⁹¹ Jde o důvody vymezené v odst. 3.4 této diplomové práce.

Ministr spravedlnosti může napadnout dovoláním jak rozhodnutí soudu druhého stupně, tak rozhodnutí soudu stupně prvního.¹⁹²

Pokud jde o *generálního prokurátora*, jeho role je obdobná jako role nejvyššího státního zástupce v České republice. *Generální prokurátor* je oprávněn podat dovolání ve prospěch i v neprospěch obviněného, ze své iniciativy nebo na základě návrhu jiného *prokurátora*, k takovému podání na základě návrhu *prokurátora* však *generální prokurátor* není vázán. Žádný jiný *prokurátor* než *generální* není k podání oprávněn. Tato právní úprava je, stejně jako v České republice, pozitivní ve smyslu sjednocení postupu *prokuratúry Slovenské republiky* a částečně i ke sjednocování judikatury, protože *generální prokurátor* nebude opakovaně podávat dovolání ohledně otázek, které byly již spolehlivě byly judikaturou vyřešeny. *Generální prokurátor*, na rozdíl od *ministra spravodlivosti*, může podat dovolání jen tehdy, pokud ze strany *prokuratúry Slovenské republiky* bylo využito právo podat proti předmětnému rozhodnutí řádný opravný prostředek a o tomto prostředku bylo rozhodnuto.¹⁹³

Dovolání může, stejně jako v České republice, podat obviněný, a to pouze „vo svoj prospech proti výroku, ktorý sa ho priamo týka“.¹⁹⁴ Obviněný nemůže podat dovolání ve svůj neprospěch nebo ve prospěch jiných osob. Stejně jako v Českém právním řádu i slovenský zákonodárce uznal za vhodné ponechat možnost dovolání obviněnému pouze prostřednictvím obhájce, a to nehledě na to, zda jsou dány podmínky *povinnej obhajoby* podle § 37 *trestného poriadku*.¹⁹⁵ Slovenská právní úprava je však přísnější než česká, a to z toho pohledu, že obviněný musí být zastoupen po celé dovolací řízení a ne pouze při podání dovolání tak, jak vyžaduje české právo. Vyplývá to ze znění § 373 odst. 2 *trestného poriadku*, podle kterého „obvinený musí byť v konaní o dovolaní zastúpený obhajcom“.¹⁹⁶ Odůvodnění účelnosti povinného zastoupení obhájcem přináší Ivor: „Obhajce jako osoba je znalá práva, sleduje cieľ, aby právna zložitosť spojená s podaním dovolania a rozhodovaním o ňom nebola na ujmu využitia tohto opravného prostredku obvineným, ktoré spravidla takéto právne znalosti nemá. Zároveň podanie dovolania prostredníctvom obhájcu má zaručiť dostatočne

¹⁹² IVOR, J. a kol., *Trestné právo procesné*, IURA EDITION, spol. s r.o., Bratislava 2006, str. 734.

¹⁹³ IVOR, J. a kol., *Trestné právo procesné*, IURA EDITION, spol. s r.o., Bratislava 2006, str. 734.

¹⁹⁴ Viz § 369 *trestného poriadku*.

¹⁹⁵ K tomu viz komentář v dovolacích důvodech výše.

¹⁹⁶ Viz § 373 odst. 2 *trestného poriadku*.

kvalifikovaný podnet na to, aby se vecou zaoberal Najvyšší súd SR ako súd tretej inštancie“.¹⁹⁷ Ve srovnání s českým právem je tedy zřejmá vyšší ekonomická zátěž na straně dovolatele obviněného, který si pro svou obranu musí vždy najít obhájce. Je ke zvážení, zda je taková úprava vhodná. Lze však očekávat, že by požadavek nutného zastoupení zkvalitnil a zrychlí dovolací proces, že eliminuje zjevně neopodstatněné návrhy ze strany obviněných a v neposlední řadě umožní efektivnější využití advokátů a advokátních koncipientů ve Slovenské republice.

Další osoby, které jsou oprávněny podat dovolání ve prospěch obviněného s jeho výslovným souhlasem jsou příbuzní obviněného v přímém pokolení, jeho sourozenec, osvojitel, osvojenec, manžel nebo druh (vzhledem k tomu, že na Slovensku nebylo zavedeno registrované partnerství ve smyslu českého zákona č. 115/2006 Sb. o registrovaném partnerství, nemůže podat dovolání partner obviněného, v českém právním řádu je partner zmíněný v obdobném seznamu osob oprávněných podat ve prospěch obžalovaného odvolání podle § 247 odst. 2 trestního řádu). V případě, že je *obvinený* mladistvý, osoba zbavená způsobilosti k právním úkonům nebo osoba, jejíž způsobilost k právním úkonům je omezená, může proti vůli *obviněného* za něho v jeho prospěch podat dovolání také jeho zákonný zástupce nebo jeho obhájce.¹⁹⁸

Složení soudu

Složení Nejvyššího soudu Slovenské republiky, rozhodujícího o dovolání, upravuje slovenská obdoba zákona o soudech a soudcích, tedy zákon č. 757/2004 Z.z., *o súdoch*. Podle § 18 odst. 1 *zákona o súdoch* „*senát najvyššieho súdu sa skladá z troch sudcov, z ktorých jeden je predsedom senátu. Ak rozhoduje o riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam senátov najvyššieho súdu, skladá sa senát najvyššieho súdu z predsedu a zo štyroch sudcov [...]*“.¹⁹⁹ Pozorného čtenáře zaujme možnost podání opravného prostředku proti rozhodnutí Nejvyššího soudu. Takové možnosti český právní řád opravdu neposkytuje, a proto jde o další velmi výrazný posun v rozdílnosti české a slovenské právní úpravy.

Důvody této výrazné rozdílnosti je nutno hledat již ve struktuře soudní moci Slovenské republiky. Podle § 10 odst. 4 *trestného poriadku* se *súdom* rozumí jeden

¹⁹⁷ IVOR, J. a kol., *Trestné právo procesné*, IURA EDITION, spol. s r.o., Bratislava 2006, str. 734.

¹⁹⁸ Viz § 369 odst. 5 *trestného poriadku*.

¹⁹⁹ Viz § 18 odst. 1 *zákona o súdoch*.

ze čtyř druhů trestních soudů, a to (i) *okresný súd*, (ii) *krajský súd*, (iii) *Špecializovaný trestný súd* (nikoliv tedy vrchní soud jak ho známe z české právní úpravy) a (iv) *Najvyšší súd Slovenskej republiky*. Odvolacím soudem je podle § 10 odst. 5 je *krajský súd* a *Najvyšší súd*, přičemž *Najvyšší súd* rozhoduje o odvolání proti rozsudku *Špecializovaného trestného súdu*.²⁰⁰ Z uvedeného vyplývá, pro české právníky možná na první pohled mírně absurdní situace, kdy o dovolání proti rozhodnutí Nejvyššího soudu, jako soudu odvolacího, rozhoduje opět Nejvyšší soud (i když v jiném a širším složení senátu). Pro zajímavost lze uvést, že *Ivor* obecně klasifikuje trestní soudnictví do tří instancí (*súdy prvého stupňa, vyššieho stupňa a najvyššieho stupňa*), přičemž konstatuje, že v České republice je Nejvyšší soud „*dokonca až IV. inštancia, pretože III. inštanciou sú vrchné súdy v Prahe a Olomouci*“.²⁰¹ Vtipnost uvedeného prohlášení spočívá nejspíše v odlišném chápání slova „instance / inštancie“, kdy Nejvyšší soud České republiky se úpěnlivě brání, aby nebyl považován ani za soud třetí instance a přitom byl na Slovensku překřtěn na soud instance čtvrté.

Ostatně problematika soudní soustavy ve Slovenské republice je mnohem komplikovanější než jak by se mohlo ze zmíněného § 10 odst. 4 *trestného poriadku* zdát. Tato diplomová práce se nemůže věnovat veškerým zajímavým aspektům slovenského trestního řízení, lze pouze krátce nastínit nepřehlednost situace stručnou citací *Ivora*: „*Prekážkou [...] chápania inštančnosti súdov Slovenskej republiky nie je ani to, že územný obvod vojenského obvodového súdu je tvorený územnými obvody krajských súdov, ani to, že územným obvodom Špeciálneho súdu a Vyššieho vojenského súdu je územný obvod všetkých krajských súdov spolu, teda územie Slovenskej republiky, a ani to, že Najvyšší súd Slovenskej republiky je odvolacím aj dovolacím súdom*“. Pokud by snad čtenáři přišlo zvláštním použitím pojmu „*Špeciálneho súdu*“ namísto „*Špecializovaného*“, tak vězte, že podle § 563a *trestného poriadku* se jedná o totéž.²⁰² Mimochodem, *Špeciálny súd* byl zřízen speciálním zákonem č. 458/2003 Z.z., *o zriadení Špeciálneho súdu a Úradu špeciálnej prokuratúry*.

Hlavní zásady dovolacího řízení

²⁰⁰ Viz § 315 *trestného poriadku*.

²⁰¹ Viz IVOR, J. a kol., *Trestné právo procesné*, IURA EDITION, spol. s r.o., Bratislava 2006, str. 108.

²⁰² Podle § 563a *trestného poriadku* „[a]k sa vo všeobecne záväzných právnych predpisoch používa pojem „Špeciálny súd“ vo všetkých tvaroch, rozumie sa tým „Špecializovaný trestný súd“ v príslušnom tvare“.

Ohledně zásad trestního řízení lze v přiměřeném rozsahu odkázat na výklad uvedený ve výkladu ohledně základních zásad v českém trestním řízení. S ohledem na obdobnou úpravu řízení o dovolání, včetně rozdílnosti veřejného a neveřejného zasedání, lze souhlasit i s obdobným uplatněním rozsahu zásad, kde se širěji uplatní základní zásady v zasedání veřejném a úžeji v zasedání neveřejném.

Forma jednání o dovolání

Dovolací soud rozhoduje v neveřejném nebo ve veřejném zasedání. *Trestný poriadok*, na rozdíl od českého trestního řádu, nestanoví výslovně, že by neveřejné zasedání mělo být obecným způsobem vyřízení dovolání. Vyřízení věci tím kterým způsobem závisí na tom, jak hodlá soud rozhodnout. Předseda senátu, po předběžném přezkumu dovolání,²⁰³ nařídí neveřejné zasedání a usnesením věc bez přezkumu odmítne pro případ, že dovolání (i) nebylo podáno včas, (ii) bylo podáno neoprávněnou osobou, (iii) je zřejmé, že nejsou splněny dovolací důvody, (iv) nesplňuje další podmínky dovolání, (v) neobsahuje náležitosti stanovené zákonem nebo (vi) bylo podáno osobou k tomu neoprávněnou.²⁰⁴ Kromě zmíněných důvodů odmítnutí může být výsledkem neveřejného zasedání také doplnění dovolání podle § 379 *trestného poriadku* nebo určení termínu veřejného zasedání podle § 383 *trestného poriadku*.²⁰⁵ Vzhledem k formulaci *trestného poriadku* má autorka této diplomové práce za to, že jde o taxativní výčet rozhodnutí a žádná jiná rozhodnutí nemůže dovolací soud v neveřejném zasedání vydat.

Stejně jako v české právní úpravě může i slovenský dovolací soud částečně věc rozhodnout v neveřejném a částečně v zasedání veřejném.²⁰⁶

Neveřejné zasedání (*neverejné zasadnuti*) je obecně upraveno v § 301 a násl. *trestného poriadku*. Představuje vedle *verejného zasadnuti a hlavného pojednávania* jednu ze tří forem soudního zasedání ve slovenském trestním řízení. V *neverejnom zasadnuti* rozhoduje vždy senát.²⁰⁷ *Neverejné zasadnuti* má význam pro „*také súdne*

²⁰³ Viz § 379 *trestného poriadku*.

²⁰⁴ Viz § 382 *trestného poriadku*.

²⁰⁵ Viz MINÁRIK, Š. a kol., *TRESTNÝ PORIADOK, Stručný komentár*, IURA EDITION 2006, str. 872 - 873.

²⁰⁶ Viz IVOR, J. a kol., *Trestné právo procesné*, IURA EDITION, spol. s r.o., Bratislava 2006, str. 740.

²⁰⁷ Viz § 301 *trestného poriadku*. Navíc, podle § 303 *trestného poriadku* „*samosudca neverejné zasadnutie nevykonáva*“.

konanie, na ktorom netreba vykonať dokazy výsluchom obvineného, poškodeného, iných svedkov či znalca [...] To však neznižuje jeho význam, ani vážnosť o ktorých sa na ňom rozhoduje. Vzhľadom na uvedené skutočnosti len vytvára možnosť operatívneho a pružného súdneho konania a rozhodovania“. Vzhľadom k dovození taxativní povaze způsobům rozhodnutí v neveřejném zasedání, platí stejný přístup jako v české právní úpravě, a to že v dovolacím řízení, ani v rámci předchozího trestního řízení, nelze v neveřejném zasedání uložit obviněnému trest a ani ho uznat vinným trestným činem. Tato rozhodnutí mohou být vydána pouze ve *verejnem zasadnutí* (případně *na hlavnom pojednávaní*, které však před dovolacím soudem nemá místo).

Stejně, jako v české právní úpravě je přítomnost osob na *neverejnem zasadnutí* velmi přísně omezena. Podle § 302 odst. 1 a 2 se *neverejne zasadnutí* „*koná za stálej přítomnosti všetkých členov senátu a zapisovateľa. [...] Iné osoby sú z účasti na neverejnem zasadnutí vylúčené [...]*“ Pokud se nekoná rozhodování o vazbě, uplatní se zákonná výjimka v tom smyslu, že účast může být umožněna obviněnému a jeho obhájci a také *prokurátoru*. Účast, případně neúčast zároveň obou stran, tj. *prokurátora* a obviněného, případně i obhájce, je podle judikatury slovenských soudů odrazem zásady rovnosti v trestním řízení.²⁰⁸

Veřejné zasedání je upraveno obecně v § 291 a násl. *trestného poriadku*. Pro dovolací řízení platí také speciální ustanovení o veřejném zasedání, vyjádřené zejm. v § 384 *trestného poriadku*. Ten však neobsahuje žádné výraznější odchylky od zmíněné obecné úpravy. Veřejné zasedání je v dovolacím řízení „*pravidelnou formou konania*“.²⁰⁹ Stejně tak i ve slovenském odvolacím řízení rozhoduje soud ve *verejnem zasadnutí*.²¹⁰ V některých případech může odvolací soud rozhodnout také v *neverejnem zasadnutí*.²¹¹ Ani v odvolání, ani v dovolání se neuplatní třetí forma *hlavného pojednávania*, jehož úpravu nalezneme v § 246 a násl. *trestného poriadku*. *Hlavne pojednávania* je namístě pouze v prvním stupni. Ohledně širší uplatnění základních zásad v *hlavnom pojednávaní* by mělo v zásadě platit to, co bylo řečeno výše ohledně úpravy hlavního líčení v České republice, a to včetně širší uplatnění zásad. V *hlavnom pojednávaní* i ve *verejnem zasadnutí* by se měly zásady řízení uplatnit

²⁰⁸ Viz rozhodnutí publikované pod č. R 25/2004, na nějž je odkazováno v Viz MINÁRIK, Š. a kol., *TRESTNÝ PORIADOK, Stručný komentár*, IURA EDITION 2006, str. 859.

²⁰⁹ Viz IVOR, J. a kol., *Trestné právo procesné*, IURA EDITION, spol. s r.o., Bratislava 2006, str. 740.

²¹⁰ Viz § 326 *trestného poriadku*.

²¹¹ Viz MINÁRIK, Š. a kol., *TRESTNÝ PORIADOK, Stručný komentár*, IURA EDITION 2006, str. 803.

ve stejném rozsahu (autorka zde má na mysli zásady průběhu, a nikoliv zahájení řízení). *Hlavné pojednávania i verejné zasadnutie* je charakteristické možností stran bezprostředně se vyjádřit se k probíhanému řízení a skutku, či jiné otázky, v něm řešenému. *Verejné zasadnutie* bude v dovolacím řízení na místě tam, kde přichází v úvahu jiná rozhodnutí než rozhodnutí, výslovně uvedená pro případ *zasadnutie neverejneho*. Veřejnost má přístup pouze na *verejné zasadnutie*, vyloučit ji lze pouze pro případy stanovené zákonem.²¹²

Verejné zasadnutie ohledně dovolání se koná vždy za přítomnosti *prokurátora*. Jeho účast je podle § 293 odst. 2 *trestného poriadku* povinná. Průběh *verejného zasadnutie* je, a na rozdíl od české právní úpravy, obsažen pouze v obecných ustanoveních, týkajících se *verejného zasadnutie*, obsažených v § 291 a násl. *trestného poriadku*. Česká právní úprava oproti tomu obsahuje podrobný postup ve speciálních ustanoveních, týkajících se dovolacího řízení (k tomu viz výše). Ohledně provádění důkazů platí úprava obdobná té české. „*Dokazy sa na verejnom zasadnutí pred najvyšším súdom spravidla nevykonávajú, s výnimkou postupu podľa § 379 odst. 2*“.²¹³ § 379 odst. 2 *trestného poriadku* pak stanoví, že „[a]k na rozhodnutí o dovolaní treba objasniť nejakú okolnosť, vykoná potrebné vyšetrovanie predseda senátu alebo ním určený člen senátu dovolacieho súdu, alebo na jeho žiadosť iný orgán činný v trestnom konaní. [...]“.²¹⁴ S ohledem na provádění dokazování je však potřeba připomenout skutečnost, že dovolací soud nepřezkoumává správnost skutkových zjištění zjištěných při dokazování soudy nižších stupňů.²¹⁴

Slovenský trestní řád nerozlišuje (tak jak činí zákonodárce v českém trestním řádu) u rozhodnutí způsobem usnesení a rozsudku, který z nich je obecný a který speciální. Naproti tomu stanoví přesné podmínky, kdy rozhodne soud usnesením a kdy rozsudkem.

Důsledkem provedeného *verejného zasadnutie* bude jedno z následujících rozhodnutí:²¹⁵ (i) rozsudek pro porušení zákona v intencích naplnění dovolacího důvodu

²¹² Viz § 2 odst. 17 *trestného poriadku*.

²¹³ Viz IVOR, J. a kol., *Trestné právo procesné*, IURA EDITION, spol. s r.o., Bratislava 2006, str. 740.

²¹⁴ Viz MINÁRIK, Š. a kol., *TRESTNÝ PORIADOK, Stručný komentár*, IURA EDITION 2006, str. 863.

²¹⁵ Ve struktuře způsobů rozhodnutí dovolacího soudu, hledala autorka inspiraci v IVOR, J. a kol., *Trestné právo procesné*, IURA EDITION, spol. s r.o., Bratislava 2006, str. 741 - 742.

v § 371 *trestného poriadku*,²¹⁶ (ii) přikázání usnesením soudu, o jehož rozhodnutí jde, aby doplnil chybějící výrok nebo o chybějícím výroku rozhodl,²¹⁷ nebo (iii) zamítnutí dovolání, pokud dovolací důvody nebyly, podle názoru dovolacího soudu, dostatečně prokázány.²¹⁸

Pokud dovolací soud vydá podle § 386 odst. 1 *trestného poriadku* rozsudek pro porušení zákona v intencích naplnění dovolacího důvodu, zmíněný výše, tak současně „*dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie alebo jeho časť, alebo aj chybné konanie, ktoré napadnutému rozhodnutiu predchádzalo*“.²¹⁹ V takovém případě se věc vrátí do stádia řízení, které předcházelo chybnému řízení nebo jeho části.²²⁰ Ze znění *trestného poriadku*, ani z literatury, použité k přípravě této diplomové práce (viz seznam literatury) nelze jasně vyvodit závěr ohledně otázky, zda by se mohl *Najvyšší súd Slovenskej republiky*, pro případ, že zrušením původního rozhodnutí jsou vady rozhodnutí zhojeny, omezit pouze na zrušení rozhodnutí a již nepřikazovat věc soudu nižšího stupně k novému řízení. Autorka má za to, že pozitivní odpověď na tuto otázku je zcela logickým závěrem role dovolacího soudu v dovolacím řízení.

Na rozdíl od české právní úpravy nemá dovolací soud výslovně stanoveny rozhodnutí, která nesmí ve *verejnóm zasadnutí* učinit (např. uznat obviněného vinným). Nicméně tyto negativní okruhy rozhodnutí vyplývají mlčky z pozitivního seznamu možných rozhodnutí dovolacího soudu, přičemž je potřeba mít na paměti, že vzhledem k tomu, že trestní řízení je veřejným procesním postupem a státní orgány nesmí rozšiřovat svoje pravomoci nad pravomoci jim dány zákonem, nemůže ani dovolací soud rozhodnout jinak, než jedním z rozhodnutí uvedených výše.

Nové projednání u soudu nižšího stupně

Stejně jako v českém trestním řízení, pokud dovolací soud na základě dovolání napadené rozhodnutí nebo jeho část zruší a vrátí soudu nižšího stupně k novému projednání, je soud nižšího stupně ve svém dalším řízení podstatně omezen názory a pokyny soudu dovolacího. Soud nižšího stupně je podle § 391 odst. 1 *trestného*

²¹⁶ Viz § 386 odst. 1 *trestného poriadku*.

²¹⁷ Viz § 387 *trestného poriadku*.

²¹⁸ Viz § 392 *trestného poriadku*.

²¹⁹ Viz § 386 odst. 2 *trestného poriadku*.

²²⁰ Viz MINÁRIK, Š. a kol., *TRESTNÝ PORIADOK, Stručný komentár*, IURA EDITION 2006, str. 863.

*poriadku „viazaný právnym názorom, ktorý vyslovil vo veci dovolací súd, a je povinný vykonať úkony, ktorých vykonanie dovolací súd nariadiť“.*²²¹ Důvody této úpravy spočívají zcela zřejmě v zajištění právní jistoty v rámci trestního řízení. V tomto ohledu lze závaznost rozhodnutí na nižší soudy vnímat jako hlavní technický funkční element rozhodování *Najvyšší súdu Slovenskej republiky* ohledně dovolání.

S ohledem na základní zásady uplatnitelné v rámci dovolacího řízení, je nutné i v rámci slovenského řízení pamatovat na princip zákazu změny k horšímu. Ten je upraven v § 389 odst. 2 a § 391 odst. 2 *trestneho poriadku*. Pro případ, kdy „[...] bolo napadnuté rozhodnutie zrušené len v dôsledku dovolania podaného v prospech obvineného, nemôže v novom konaní dôjsť ku zmene rozhodnutia v jeho neprospech“. S tím souvisí také princip *beneficia cohaesionis*, který je však vyjádřený pouze v úpravě *sťažnosti, odvolání a obnovy konanie*.²²² Autorka má za to, že z účelu zákona a institutu vrácení věci k novému projednání, by měl být v novém projednání princip *beneficia cohaesionis* dodržen. Jinak by stejně mohl být uplatněn v odvolání oproti novému rozhodnutí, přičemž v rámci odvolání je *beneficium cohaesionis* již výslovně upraveno.

²²¹ Viz § 391 odst. 1 *trestneho poriadku*.

²²² Viz IVOR, J. a kol., *Trestné právo procesné*, IURA EDITION, spol. s r.o., Bratislava 2006, str. 684.

3. Dovolání v českém trestním řízení *de lege ferenda*

Dle názoru autorky této diplomové práce je právní úprava dovolání zdařilá a velmi stabilní, což prospívá právní jistotě a pozitivnímu vývoji judikatury. Ze srovnání české a slovenské úpravy však vyplývá několik momentů k zamyšlení.

Bez ohledu na právní úpravu dovolání, podle názoru autorky, lze uvažovat o rozšíření dovolacích důvodů, a to o obecný důvod týkající se flagrantních porušení procesních postupů v předchozím řízení. Současná situace, kdy jsou dovolací důvody omezeny pouze některými procesními pochybeními, může pro některé obviněné vyústit v nespravedlivý proces. Modelovou situací může být např. provedení důkazů v rozporu s procesními předpisy, přičemž odvolací soud by takové pochybení nenapravit. Za současné situace Nejvyšší soud takové pochybení *ex officio* přehlédne. Určitou inspiraci, alespoň ve zmíněném případě nesprávného provádění důkazů, lze nalézt ve slovenském *trestnom poriadku*, podle jehož § 371 odst. 1, písm. g) lze dovolání podat také tehdy když „*rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom*“.

Dalším, dle názoru autorky, ustanovením k zamyšlení je dovolací důvod, podle kterého je dovolání přípustné, když *ve věci rozhodl věcně nepřislušný soud, nebo soud, který nebyl náležitě obsazen, ledaže místo samosoudce rozhodoval senát nebo rozhodl soud vyššího stupně*.²²³ Autorka nesouhlasí s tím, že vždy lze paušálně nadřadit kvalitativně rozhodnutí senátu nad rozhodnutím samosoudce a rozhodnutí soudu vyššího stupně nad rozhodnutím soudu stupně nižšího. Ideální se zdá být v tomto ohledu právní úprava platná na Slovensku, podle které je dovolací důvod splněn v situaci, kdy rozhodl nepřislušný soud. Výjimky z tohoto pravidla nejsou stanoveny a obviněný má tedy zajištěn jasný postup soustavou soudů, aniž by mohl rozhodnout vyšší soud namísto soudu nižšího stupně, případně senát místo samosoudce.

Zamyslet se nad změnou českého trestního řádu lze také v souvislosti s lhůtou, ve které je možno podat dovolání. Ve srovnání se slovenskou právní úpravou je česká dvouměsíční lhůta velmi krátká. Lze uvažovat v diferenciaci lhůt podle osob podávajících dovolání, a to např. při podání dovolání ve prospěch obviněného v délce třech let, tak jak je to na Slovensku, případně o něco kratší. V neprospěch obviněného by pak lhůta mohla být stejná, jako na Slovensku, tj. šest měsíců.

²²³ Viz § 265b odst. 1 písm. a) trestního řádu.

V souvislosti s dnešním pokrizovým stavem a částečným neefektivním využití advokátů a advokátních koncipientů v České republice, lze uvažovat o zavedení povinného zastoupení obhájcem v celém dovolacím řízení, a ne jen pro případ sepsání dovolání, tak jak je tomu podle dnešní platné úpravy. V tomto ohledu již slovenská právní úprava učinila krok vstříc vyšší monopolizaci právních služeb v dovolacím řízení, když obviněný musí být zastoupen po celé dovolací řízení a ne pouze při podání dovolání.²²⁴

²²⁴ Viz § 373 odst. 2 *trestného poriadku*, podle kterého „obvinený musí byť v konaní o dovolaní zastúpený obhajcom“.

Závěr

Diplomová se zabývala detailně dovolání v trestním řízení a jeho podobě po více než deseti letech účinnosti novely, která dovolání do českého právního řádu zavedla.

V úvodní části autorka detailně popsala základní zásady dovolacího řízení, na které navázala výkladem platné právní úpravy dovolání. Nastíněná byla role dovolání jako mimořádného opravného prostředku, a některé jeho konkrétní odlišnosti od jiných opravných prostředků v trestním řízení. Detailně byly rozebrány podmínky přípustnosti, důvody dovolání a řízení o dovolání.

V kapitole druhé se autorka zabývala právní úpravou dovolání ve Slovenské republice. Srovnání s českým právním řádem, které autorka provedla, by mělo být hodnotově největším přínosem celé diplomové práce. Autorka popsala několik odlišností mezi českým a slovenským právním řádem:

- slovenský trestní řád obsahuje dovolací důvod, týkající se nesprávného provádění důkazů v předchozím řízení. Český trestní řád v takovém procesním pochybení dovolání nedovoluje;
- slovenský právní řád nepředpokládá bez dalšího vyšší kvalitu rozhodování senátu nad samosoudci a vyššího soudu nad soudem nižší instance (viz dovolací důvod spočívající ve věcné nepřislušnosti soudů);
- slovenská právní úprava neumožňuje vzdát se obhájce tak, jak lze od 1. ledna 2012 podle českého trestního řádu;
- na Slovensku musí být obviněný zastoupen obhájcem po celou dobu řízení, ne pouze při sepsání a podání dovolání, jak je tomu v České republice;
- na Slovensku je *Najvyšší súd* vnímán jako soud třetí instance, je zároveň odvolací i dovolací instancí a dovolání lze podat i proti rozhodnutí prvního stupně;
- slovenská právní úprava taxativně vypočítává rozhodnutí, ve kterých se rozhoduje usnesením, a ve kterých rozsudkem, přičemž česká právní

úprava stanoví, že usnesení je obecným typem rozhodnutí a rozsudek typem speciálním;

- povinnost podat dovolání k soudu, který rozhodl ve věci v první instanci, nemá na Slovensku pouze pořádkový charakter tak, jak je tomu v České republice;
- soustava trestních soudů v Slovenské republice je mnohem komplikovanější než v republice České, věcná nebo místní příslušnost některých slovenských soudů se navzájem překrývá.

V návaznosti na zmíněné odlišnosti vyjádřila autorka svůj názor na výhody jednotlivých právních řádů a poskytla několik bodů pro zvážení novelizace nynější české právní úpravy dovolání. Tyto body jsou prezentovány v kapitole třetí, zabývající se právní úpravou dovolání *de lege ferenda*.

Seznam zkratk

<i>ASPI</i>	Automatizovaný systém právních informací, licencovaný společností Wolters Kluwer ČR, a. s., viz internetové stránky http://www.systemaspi.cz/ .
<i>slovenský trestný zákon</i>	Zákon č. 300/2005 Z.z., trestný zákon
<i>trestní řád</i>	Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)
<i>trestní zákoník</i>	Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
<i>trestný poriadok</i>	Zákon č. 301/2005 Z.z., trestný poriadok
<i>Úmluva o ochraně lidských práv a svobod</i>	Úmluva o ochraně lidských práv a svobod, ve znění Protokolů č. 3, 5, 8 a 11 (Sdělení Federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb.).
<i>zákon o soudech a soudcích</i>	Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů
<i>zákon o soudnictví ve věcech mládeže</i>	Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže)
<i>zákon o súdech</i>	Zákon č. 757/2004 Z.z., o súdech

Seznam použité literatury a pramenů

Publikace

1. BOGUSZAK, J., ČAPEK, J., GERLOCH, A., *Teorie práva*, ASPI 2004, 348 s., ISBN: 80-7357-030-0.
2. CÍSAŘOVÁ, D., FENYK, J., GRIVNA, T. a kol., *Trestní právo procesní*, 5. vyd. Praha: ASPI, 2008, 824 s, ISBN: 978-80-7357-348-5.
3. FENYK, J., *Pocita Dagmar Císařové k 75. narozeninám*, LexisNexis CZ, 1. vydání 2007, 167 str. ISBN: 978-80-86920-25-2.
4. GERLOCH, A., *Teorie práva*, 5. vydání, Plzeň, Aleš Čeněk, 2009, 308 s., ISBN: 978-80-7380-233-2.
5. HENDRYCH, D. a kol., *Právní slovník*, Praha 2009, dostupný na <<http://www.beck-online.cz>>.
6. IVOR, J. a kol., *Trestné právo procesné*, IURA EDITION, spol. s r.o., Bratislava 2006, ISBN:80-8078-101-X.
7. JELÍNEK, J. a kolektiv, *Trestní právo procesní*, 2. vydání, Praha, Leges 2011, 816 s., ISBN: 978-80-87212-92-9.
8. JELÍNEK, J. a kolektiv, *Trestní právo procesní*, 5. aktualizované vydání, Linde Praha, a. s. 2007, 749 str., ISBN: 978-80-7201-630-3.
9. JELÍNEK, J. a kolektiv, *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*, 2. vydání, Praha, Leges, 2011, 1280 s., ISBN: 978-80-87212-99-8.
10. JELÍNEK, J., ŘÍHA, J., SOVÁK, Z., *Rozhodnutí v trestních věcech*, 2. aktualizované a přepracované vydání. Praha: Leges, 2008, 368 str., ISBN: 978-80-87212-00-4.
11. KNAPP, V., *Teorie práva*, 1. vydání, Praha, C. H. Beck 1995, 247 str., ISBN: 80-7179-028-1.
12. KÜHN, Z., *Aplikace práva ve složitých případech*, Nakladatelství Karolinum, Praha 2001, 419 str., ISBN: 80-246-0483-3.

Seznam použité literatury a pramenů

Publikace

13. MINÁRIK, Š. a kol., *TRESTNÝ PORIADOK, Stručný komentár*, IURA EDITION 2006, 1302 str., ISBN: 80-8078-085-4.
14. MONESTIER, M., *Historie trest smrti, Dějiny a techniky hrdelního trestu od počátků po současnost*, Rybka Publishers 1994, 402 str, ISBN: 80-86182-05-3.
15. MUSIL, J., KRATOCHVÍL, J., ŠÁMAL, P. a kol., *Kurs trestního práva procesní*, 2. přepracované vydání, C. H. Beck 2003, 1124 s. ISBN: 80-7179-678-6.
16. MUSIL, J., KRATOCHVÍL, J., ŠÁMAL, P. a kol., *Kurs trestního práva procesní*, 3. přepracované vydání, C. H. Beck 2007, 1211 s. ISBN: 978-80-7179-572-8.
17. NETT, A., ZEZULOVÁ, J., VLČEK, E., DRAŠTÍK, A., *Trestní právo procesní (Obecná část)*, Masarykova univerzita v Brně 2000, Edice učebnic PrF MU č. 238, 377 str., ISBN: 80-210-2275-2.
18. RŮŽIČKA, M. a kol. *Komentář k trestnímu řádu*, Aspi, ID : LIT23032CZ, 2003.
19. SAMAŠ, O., STIFFEL, H., TOMAN, P., *TRESTNÝ ZÁKON, Stručný komentár. druhé, přepracované a doplnené vydanie*, IURA EDITION 2010, 938 str., ISBN: 978-80-8078-370-9.
20. SEKVARD, O., *Dovolání*, Knihovnička Orac, Praha 2004, 119 s. ISBN: 80-86199-53-3.
21. STRÍŽ, I., POLÁK, P., FENYK, J., HÁJEK, R., *Trestní zákoník a trestní řád, průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou, 2. díl, Trestní řád*, Linde Praha, 2010, 1185 str., ISBN: 978-80-7201-803-1
22. STRÍŽ, I., POLÁK, P., FENYK, J., HÁJEK, R., *Trestní zákoník a trestní řád, průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou, 1. díl, Trestní zákoník*, Linde Praha, 2010, 1317 str., ISBN: 978-80-7201-802-4.
23. ŠÁMAL, P. a kolektiv, *Trestní řád*, 6. vydání, C. H. Beck Praha 2008, 3004 s, ISBN 978-80-7400-043-0.

Seznam použité literatury a pramenů

Publikace

24. ŠÁMAL, P. a kolektiv, *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže*, 2. vydání, C. H. Beck Praha 2007, 1227 s, ISBN 978-80-7179-375-5.

Seznam použité literatury a pramenů

Legislativní zdroje (kromě zákonů)

25. Důvodová zpráva k zákonu č. 459/2011 Sb., kterým se mění TRŘ a některé další zákony, dostupná v ASPI.
26. Pokyn obecné povahy nejvyšší státní zástupkyně ze dne 21. 11. 2006 č. 7/2006 Sb. pokynů NSZ, o dovolání v trestních věcech. Dostupný na internetu: <portal.justice.cz/nsz/soubor.aspx?id=77074>.

Seznam použité literatury a pramenů

Články

27. PŮRY, F., *Několik prvních zkušeností s dovoláním v trestním řízení*, Právní rozhledy 7/2003, s. 349, dostupný na internetu: <www.beck-online.cz>.
28. BOBEK, J., *Ještě k dovolání v trestním řízení*, Bulletin advokacie 4/2007, s. 54, dostupný na internetu: <www.beck-online.cz>.
29. SEKVARD, O., *Dovolání ve slovenském trestním řízení v dosavadní praxi*, Trestněprávní revue 10/2009, s. 313, dostupný na internetu: <www.beck-online.cz>.
30. HRACHOVEC, P., *Deset let dovolání podle trestního řádu, 1. část*, Bulletin advokacie 1 – 2 2012 vydávaný Českou advokátní komorou v Praze.
31. FASTNER, J., *K průběhu veřejného zasedání odvolacího soudu*, Trestněprávní revue 2/2002, s. 60, dostupný na internetu: <www.beck-online.cz>.

Cizojazyčné resumé

ENGLISH ABSTRACT

Diploma thesis gives a complex view on the extraordinary appeal in prosecution in the Czech Republic. It is more than ten years from the date when the extraordinary appeal has been incorporated in the Czech Act on the Criminal Procedure by the way of its novelization by Act No. 265/2001 Coll. Today, it is a great opportunity to sum up the pros and cons of its legal adaptation.

The diploma thesis is divided into two main parts. First part mainly describes the extraordinary appeal in the Czech Republic and consolidates the up to date published information. The first chapter describes also main principles which are used in the extraordinary appeal procedure. The first chapter also illustrates conditions of extraordinary appeal's applicability and reasons why the extraordinary appeal could be filed.

The second part of the diploma thesis included in chapter two describes in detail the legal regulation of extraordinary appeal in the Slovak republic. There was a new act incorporated in 2005 which brought the brand new possibility of extraordinary appeal in the Slovak republic. Slovaks could make a study on the Czech's experience with the extraordinary appeal and, from the perspective; it looks like there are good moments in the Slovak criminal procedure code, which pass the Slovak incorporation quite in front of the Czech one, in terms of quality. Author of the diploma thesis makes a comparative view on both of Czech and Slovak acts and identifies the discrepancies and advantages of both acts.

In connection with second comparative chapter, author concludes the diploma thesis with summary of few Czech legislation change proposals. The proposals follow mainly from the comparison of Czech and Slovak acts.

There is a lot of Czech case law, including cases of the Czech Supreme Court or Constitutional Court. Decisions of the Supreme Court summarize the interpretation of certain legal questions concerning the extraordinary appeal and its admissibility. Case law of Constitutional Court brings more wide view on the Czech legal thinking; the most interesting cases could be the ones which break dogmatic continental view on the non-binding character of the case law. There are certain strong arguments why

Constitutional Court (in one hand with some of legal commentators) concluded that some of the case law is generally binding.